

Toplumsal cinsiyete duyarlı tarım: Toplumsal cinsiyet ve sosyal açıdan kapsayıcı iklime dirençli tarım için bir gündem

Çalışma Belgesi No. 404

CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma
Programı (CCAFS)

Sophia Huyer

Working Paper

Toplumsal cinsiyete duyarlı tarım: Toplumsal cinsiyet ve sosyal açıdan kapsayıcı iklime dirençli tarım için bir gündem

Çalışma Belgesi No. 404

CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma
Programı (CCAFS)

Sophia Huyer Nitya
Chanana

Bu çalışma belgesine atıfta bulunmak için

Huyer S. 2021. Toplumsal cinsiyete duyarlı tarım: Toplumsal cinsiyet ve sosyal olarak kapsayıcı iklim dirençli tarım için bir gündem. CCAFS Çalışma Belgesi no. 404. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).

CCAFS çalışma belgeleri hakkında

Bu serideki başlıklar, iklim değişikliği, tarım ve gıda güvenliği alanlarındaki araştırma ve uygulamaları yaygınlaştırmayı ve bilim camiasından geri bildirim almayı teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

CCAFS Hakkında

CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS), Bioversity International CIAT İttifakının bir parçası olan Uluslararası Tropikal Tarım Merkezi (CIAT) tarafından yönetilmekte ve CGIAR Güven Fonu ve ikili finansman anlaşmaları yoluyla desteklenerek yürütülmektedir. Daha fazla bilgi için lütfen <https://ccafs.cgiar.org/donors> adresini ziyaret edin.

Bize ulaşın

CCAFS Program Yönetim Birimi, Wageningen Üniversitesi & Araştırma, Lumen binası, Droevendaalsesteeg 3a, 6708 PB Wageningen, Hollanda. E-posta: ccafs@cgiar.org

Yasal Uyarı: Bu çalışma raporu hakem denetiminden geçmemiştir. Burada belirtilen görüşler yazar(lar)a aittir ve CCAFS, donör kuruluşlar veya ortakların politika veya görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Tüm görseller kaynaklarının mülkiyetindedir ve kaynağın yazılı izni olmadan herhangi bir amaçla kullanılamaz.

Bu Çalışma Belgesi Creative Commons Attribution - NonCommercial 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

© 2021 CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).

Özet

Çalışma belgesi, CCAFS toplumsal cinsiyet ve sosyal içerme gündeminin iklime dirençli tarımla ilgili olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlendirmeye doğru evrimini gözden geçirmektedir. İklim değişikliği araştırmaları genellikle erkeklerin ve kadınların farklı uyum stratejilerini ve kapasitelerini ve kadınları güçlendirecek teknolojileri, uygulamaları ve elverişli ortamları anlamada göze çarpan boşluklar göstermektedir. Bu nedenle CCAFS'ın toplumsal cinsiyete yaklaşımı, iklim değişikliği altında tarımda toplumsal cinsiyet farkını anlamak (CCAFS Faz I) ve aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların güçlendirilmesini teşvik etmek için iklim açısından akıllı çözümler araştırmak (CCAFS Faz II) olmuştur. CCAFS'ta on yıldır devam eden toplumsal cinsiyet araştırmaları 'Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Tarım' yaklaşımının ortaya çıkmasını sağlamıştır. CCAFS Faz I'deki toplumsal cinsiyet araştırması, erkeklerin ve kadınların uyum seçeneklerini ve stratejilerini (bireysel, hane halkı veya kolektif) ve uyum sağlama kapasitelerindeki farklılıkları keşfetmeye çalışmıştır. CCAFS İklim Akıllı Köy sahalarında hane halkı ve hane halkı içi anketler yoluyla toplanan veriler, CCAFS ve ortakları tarafından bugüne kadar yapılan toplumsal cinsiyet ve TDT araştırmalarına ilişkin etkili bulguları vurgulamıştır. CCAFS'ın Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme (GSI) üzerine Aşama II'deki (2017-2021) çalışması, toplumsal cinsiyete duyarlı veya toplumsal cinsiyet açısından akıllı bir TDT için bir yaklaşım, stratejiler ve izleme çerçeveleri geliştirmek üzere bu araştırmayı genişletmiştir. CCAFS, kadınları ve diğer hassas grupları bilgilendirmek, katalize etmek ve TDT çözümlerini hedeflemek, dezavantajlı grupların üretken varlıklar ve kaynaklar (örneğin, iklim bilgisi, iklim finansmanı) üzerindeki kontrolünü artırmak ve karar alma sürecine katılımı artırmak (örneğin, yerel ve ulusal iklim uyum stratejilerinde) için araştırmayı hedeflemiştir.

GSI ayrıca politika analizlerine, girdilere ve sunumlara (NDC'ler ve ulusal iklim politikası dahil) toplumsal cinsiyet ve gençlik konularında teknik ve finansman desteği sağlamış ve küresel ve ulusal iklim politikasında toplumsal cinsiyet konusunda politika yapıcılara kapasite geliştirmiştir. Ayrıca CCAFS, uygulayıcıları ve politika yapıcıları toplumsal cinsiyeti dönüştüren yenilikçi uygulamalar ve müdahale yaklaşımları hakkında bilgi ve araçlarla donatmanın önemini göz önünde bulundurarak, bu çalışmayı desteklemek için kılavuzlar ve araç setleri geliştirmek üzere ortaklarla birlikte çalışmıştır.

Anahtar Kelimeler

Toplumsal cinsiyet; tarım; iklim değişikliği; gençlik; dayanıklılık.

Yazarlar hakkında

Sophia Huyer CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme Araştırma Lideridir. E-posta:
s.huyer@cgiar.org

Teşekkür

Yazar, Patti Kristjanson (Toplumsal Cinsiyet Araştırma Koordinatörü, 2011-2014), Catherine Hill (GSI Bilim Sorumlusu: 2015-16), Mary Nyasimi (GSI Bilim Sorumlusu: 2016-20), Annet Abenakyo Mulema (GSI Bilim Sorumlusu: 2020-2021) ve Kathlee Freeman'a (İletişim Asistanı: 2016-2021) GSI programına katkılarından dolayı teşekkür eder.

2020-2021 yılları arasında CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme Bilim Sorumlusu **olarak görev yapacak olan Nitya Chanana**, kadın örgütlerinin güçlendirme ve eylemliliğe katkıları konusunda içerik katkısında bulunmuştur.

İçindekiler

İçindekiler

Giriş.....	1
Aşama I: İklim Değişikliği Altında Tarımda Toplumsal Cinsiyet Uçurumu	2
Aşama II: Toplumsal cinsiyete duyarlı tarıma yönelik bir yaklaşım geliştirilmesi	9
Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Tarım için Gündem Oluşturma	9
Gelgiti Tersine Çevirebilir miyiz? Toplumsal Cinsiyet ve İklim Politikası	20
Toplumsal cinsiyet ve iklim politikası konusunda teknik destek	20
Toplumsal cinsiyet ve iklim politikasında kapasite geliştirme	22
Sürdürülebilir Geleceğe Yolculuk: CCAFS Gençlerle Çalışıyor	23
Toplumsal cinsiyete duyarlı tarımın uygulanması ve ölçülmesi: Araç setleri ve rehberlik	26
Sonuç ve ilerleme	28
Ekler.....	30
CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme Programı Yayınları, 2012-2021	30
Referanslar	46

Giriş

İklim değişikliğine bağlı olarak artan sıcaklıklar ve daha aşırı hava koşullarının, dünya genelinde mevcut sosyal ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini daha da kötüleştirilmesi beklenmektedir (Dankelman, 2010; IPCC, 2014). 2°C (veya daha fazla) bir dünyada toplumsal cinsiyet eşitliğinin, kadınların ve erkeklerin artan dayanıklılığını kapsamaları ve iklim değişikliğine karşı kırılganlıklarını azaltması gerekecektir. İklim direnciyle ilgili olarak kadınların eylemliliği, bilgiye erişme ve bilgiye dayalı hareket etme (seçim yapma) ve yaşamlarını etkileyen kararlara katılma becerisidir (Huyer, Gumucio, vd., 2021; Kabeer, 1999). Bu makale, CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı'nın (CCAFS) Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme Amiral Gemisi (GSI) gündeminin iklime dirençli tarımla ilgili olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlendirilmesine yönelik evrimini gözden geçirmektedir.

CCAFS araştırması, toplumsal cinsiyet üretkenliği açığı bağlamında kadınların TDT'yi benimseme kapasitesi ve istekliliğinin analizine dayanarak bir "toplumsal cinsiyete duyarlı tarım" (TDT) yaklaşımı oluşturmuştur. GSA, eşitlik ve eylemlilik yoluyla iklim direncini desteklemek için kadınların önceliklerini ve teknolojiye, kaynaklara ve bilgiye erişimlerini dikkate alır. Bu yaklaşım, iklime dirençli müdahalelerin tasarımı ve uygulanmasında erkeklerin ve kadınların ihtiyaçlarının ve önceliklerinin tanınmasını ve ele alınmasını sağlar.

Aşama I: İklim Değişikliği Altında Tarımda Cinsiyet Uçurumu

Değişim

CCAFS'ın I. Aşama (2011-2014) teklifinde ifade edilen toplumsal cinsiyet yaklaşımı, üretkenliği artırmaya, iklim değişikliğine uyum sağlamaya, iklim risklerini daha iyi yönetmeye veya tarımsal emisyonları azaltmaya yönelik herhangi bir çabanın, kadınların ve erkeklerin varlıklarını ve faaliyetlerini yönetme biçimlerindeki farklılıkları ele almadığı takdirde başarısız olacağını doğrulamıştır. İklim değişikliği ve bunun gıda güvenliği üzerindeki etkileriyle ilgili olarak kadınların rolünün tanınması ihtiyacının altını çizmiş ve çocukların, ailelerin, hane halklarının ve toplumların refahı için merkezi öneme sahip olan kadınların üretkenliğinin ve refahının artırılmasına odaklanmıştır. Bunu takiben, CCAFS araştırmasının ilk aşaması, kadınların iklim değişikliği algılarına, uyum sağlama yeteneklerine ve TDT'yi benimseme kapasitelerine ve ilgilerine odaklanmıştır¹.

Tarımdaki cinsiyet uçurumu, gelişmekte olan ülkelerdeki çiftçi kadın ve erkeklerin, iklim değişikliğinin tarım üzerindeki etkisiyle başa çıkmak için farklı kırılganlıklara ve kapasitelere sahip olduğu anlamına gelmektedir. Toplumsal cinsiyet uçurumu, erkekler ve kadınlar arasında finansal sermaye, arazi, su, hayvancılık, otlatma ve balıkçılık gibi kaynaklar üzerindeki mülkiyet ve kullanım hakları; faydalı çevresel hizmetleri yakalama kapasitesi; işgücü kullanımı ve emeğin getirisi, siyasi sermaye (güçlendirme) ve genel olarak teknoloji, eğitim, bilgi ve tarımsal danışmanlık hizmetlerine erişimdeki farklılıkları kapsamaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri önemlidir çünkü gelişmekte olan ülkelerde tarımsal işgücünün yüzde 43'ünü kadınlar oluşturmaktadır. Güvensiz mülkiyet hakları, varlık biriktirme ve gelir elde etmeye yönelik eşitsiz fırsatlar, kadınları (kadın reisli haneler) kırsal yoksulların en kırılgan kesimleri arasına yerleştirmektedir (Ashby vd., 2012).

I. Aşamadaki toplumsal cinsiyet araştırması, iklim etkilerinin algılanması ve uyum kapasitesindeki toplumsal cinsiyet eğilimlerine odaklanmıştır. Sorular, erkeklerin ve kadınların uyum seçeneklerini keşfetmeye çalışmıştır

¹ CCAFS'ın iklim-akıllı tarıma yaklaşımı "sürdürülebilir bir şekilde verimliliği artıran, dayanıklılığı artıran uyum), mümkün olan yerlerde sera gazlarını azaltan/ortadan kaldıran (azaltım) ve ulusal gıda güvenliği ve kalkınma hedeflerine ulaşılması (FAO 2013)". Bu tanımda TDT'nin temel hedefi gıda güvenliği ve kalkınma olarak belirlenirken; verimlilik, uyum ve azaltım bu hedefe ulaşmak için gerekli olan birbiriyle bağlantılı üç sütun olarak tanımlanmaktadır.

ve stratejileri (bireysel, hane halkı veya kolektif) ve uyum sağlama kapasitelerindeki farklılıklar. Hane içi toplumsal cinsiyet anket verilerinin analizleri, kadınların ve erkeklerin belirli bağlamlarda farklı TDT uygulamalarını benimsediğini göstermiştir², ancak bazı uygulamalar farklı ortamlarda kadınlar veya erkekler tarafından genel olarak tercih ediliyor gibi görünmektedir. Örneğin, kadınların gelişmiş soba, su hasadı ve küçük ölçekli sulamayı benimseme olasılığı erkeklere göre daha yükseken, erkeklerin strese dayanıklı çeşitler ve hayvan ırkları ile tarımsal ormancılık uygulamalarını benimseme olasılığı kadınlara göre daha yüksektir (Jost ., 2016; Kristjanson vd., 2017). Öte yandan, Latin Amerika'daki çalışmalar, kadınların gıda güvenliği ve gelir elde etmek için hane halkı kullanımına ilişkin tarımsal ormancılık kararlarında rol oynadığını ortaya koymuştur (Gumucio vd., 2017).

2013 yılında Kenya, Senegal ve Uganda'da cinsiyete dayalı iklim değişikliği algıları, etkileri, uyum ve başa çıkma stratejilerinin yanı sıra uyumun önündeki engelleri anlamak amacıyla Sahraaltı Afrika'daki dört bölgede bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Sorular şunları içermektedir:

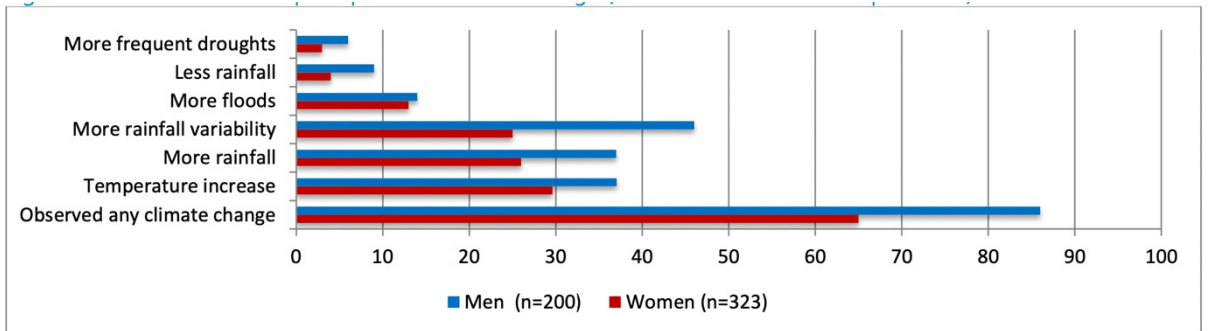
- Erkekler ve kadınlar iklim değişikliğini ve özellikle iklim değişikliğiyle ilişkili geçim risklerini nasıl algılamaktadır?
- Varlıklara erişimde ve varlıklar üzerindeki kontrolde toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nelerdir ve varlıklardaki eşitsizlik erkeklerin ve kadınların iklim şoklarını ve değişimini nasıl ve ne ölçüde deneyimlediklerini etkilemektedir?
- Varlık eşitsizliği, erkeklerin ve kadınların iklim şoklarına ve değişimine nasıl ve ne ölçüde tepki vereceğini belirliyor?
- Kadınlar ve erkekler sırasıyla hangi başa çıkma stratejilerini ve uyum seçeneklerini tercih ediyor ve neden?

Anket, CCAFS'ın sahalarda iklim-akıllı tarım uygulamaları üzerine iki yıl süren çalışmalarının ardından gerçekleştirilmiştir. Hem kadınlar hem de erkekler arasında iklim değişikliğine dayanıklılığı artırmaya yönelik stratejileri bilgilendirmek için bu konularda cinsiyete göre ayrıştırılmış ayrıntılı veriler topladı,

² Örneğin, malçlama, kompostlama, teraslama ve iyileştirilmiş yem yönetimi (Kristjanson vd., 2017).

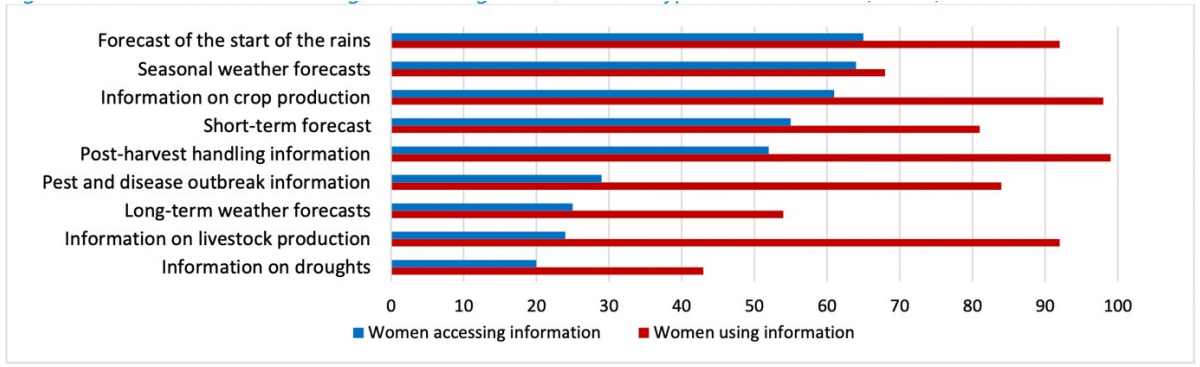
Hanehalkı yapısı; arazi mülkiyeti, yönetimi ve karar verme; tarım, hayvancılık ve hanehalkı kararlarında karar verme yetkisi; iklim-akıllı tarım uygulamalarının benimsenmesi ve bilgisi; iklim ve tarımsal bilgi hizmetlerine erişim ve kullanım; krediye erişim ve kullanım; gruplara üyelik; yakıt ve su kullanımı; iklim şokları ve başa çıkma stratejileri ile ilgili deneyim; iklim değişikliği ve potansiyel etkilerinin algılanması ve uyum stratejilerinin belirlenmesi (Uluslararası Gıda Politikası Araştırma Enstitüsü, 2018).

Anket, iklim değişikliği algıları, farkındalık ve iklim açısından akıllı tarım (CSA) uygulamalarının benimsenmesinin yanı sıra tarımsal iklim bilgisi türleri ve kaynakları açısından cinsiyetler arasında belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur (Şekil 1). Araştırma, hem erkeklerin hem de kadınların uzun vadeli hava durumu modellerinde değişiklikler yaşadıklarını ve mevcut tarımsal uygulamalarda nispeten küçük değişiklikler olsa da buna karşılık davranışlarını farklı şekillerde değiştirdiklerini ortaya koymuştur. Örneğin, bildirilen en yaygın değişiklikler arasında ürün çeşitlerinin değiştirilmesi, ürün türlerinin değiştirilmesi ve ekim tarihlerinin değiştirilmesi yer almaktadır (Şekil 3). Kadınlar birçok TDT uygulamasından daha az haberdardı. Cesaret verici bir şekilde, aynı durum TDT uygulamalarının benimsenmesi ile ilgili olarak geçerli değildir; birçok durumda, özellikle Doğu Afrika'da, kadınlar, farkında olduklarında, bunları benimseme olasılıkları erkeklerden daha yüksek veya erkekler kadar yüksektir. Batı Afrika'da genel olarak bu uygulamaların benimsenmesi çok daha düşükken, farklı kaynaklardan bilgiye erişim erkekler ve kadınlar arasında büyük farklılıklar göstermiştir. Bununla birlikte, bilgiye erişimi olanların bunu tarımsal üretimlerinde değişiklik yapmak için kullandıkları da tespit edilmiştir (Twyman vd., 2014).

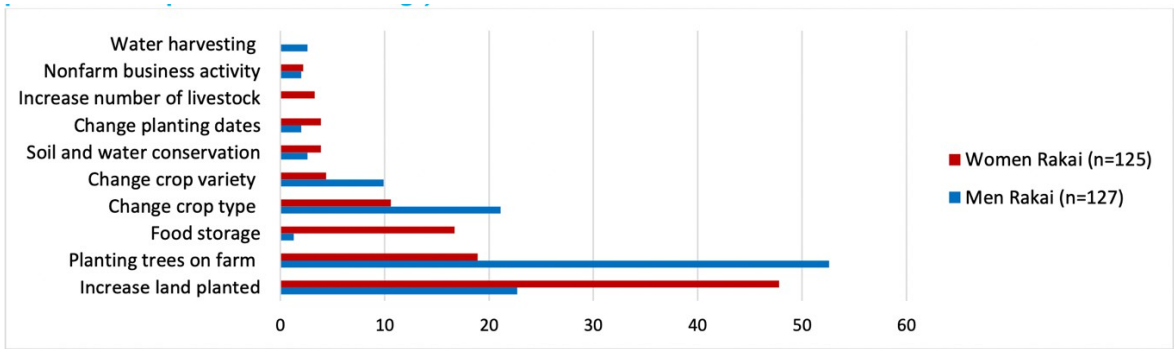
Şekil 1: Kadın ve erkeklerin iklim değişikliği algısı (kadın ve erkek katılımcıların %'si),

Kaynak: Kristjanson ve diğerleri, 2015a

Şekil 2: Farklı bilgi türlerine erişen ve bunlardan yararlanan kadınların oranı (n=323),

Kaynak: Kristjanson ve diğerleri, 2015a

Şekil 3: İklim değişikliğine uyum (iklim yanıt olarak tarımsal uygulamalarını değiştirdiğini bildiren kadın ve erkek katılımcıların yüzdesi), Kaynak: Kristjanson ve diğerleri, 2015b

Örneğin Rakai'deki anket sonuçları, hava durumu ve tarımsal bilgilere erişimin kadınların uyum zorluklarının üstesinden gelmek için gerekli olduğunu ortaya koymuştur. Kadınlar, daha etkin ve verimli bir şekilde gıda üretmek için ihtiyaç duydukları bilgilere eşit erişime sahip değildi.

Hava durumu, iklim ve afetlere ilişkin erken uyarı bilgilerine erişim ve bu bilgileri kullanma becerisi, uyumun kritik bir unsurudur. 2013'teki toplumsal cinsiyet anketleri, iklim değişikliğine uyum için bilgiye erişimde, özellikle hava durumu ve iklim bilgilerinin yanı sıra uyum konusunda tarımsal tavsiyelerle ilgili olarak da tutarlı cinsiyet farklılıkları olduğunu ortaya koymuştur. Tanımlayıcı bir analizin sonuçları, Afrika'daki sahalarda kadın çiftçilerin birçok tarımsal bilgi türüne (örneğin TDT uygulamaları) ve iklimle ilgili bilgilere erkeklerden önemli ölçüde daha az erişme eğiliminde olduğunu göstermektedir (Kristjanson vd., 2017; Twyman vd., 2014; Jost vd., 2016), bazı istisnalar dışında (Şekil 2). Örneğin, Kenya'daki iki sahada (Nyando ve Wote), kadınlar mahsul ve hayvancılıkla ilgili bilgilere daha yüksek düzeyde erişim bildirmiştir.

Üretim ve hasat sonrası işleme bilgileri erkeklere göre daha fazladır (Twyman vd., 2014). Radyo ve TV hem erkeklere hem de kadınlara geniş ölçüde ulaşmaktadır (Africa Enterprise Challenge Fund & University of Reading, 2014; Diouf ve ark., 2019). Kolombiya'da kadınların ve erkeklerin çoğu teknisyenlerden, radyodan, TV'den, komşulardan, yayımcılardan ve aile üyelerinden bilgi alırken, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir yüzdesi bu bilgi kaynaklarının her birine erişim sağladığını bildirmiştir (Twyman, Muriel ve Clavijo, 2016). Nikaragua'da radyo ve STK'lar, tarım ve iklimle ilgili bilgiler için birincil bilgi kaynaklarıdır. Erkeklerin bu kaynaklara erişim oranı biraz daha yüksektir (Kristjanson vd., 2017). İklım bilgisi türlerine yönelik tercihler de bir başka toplumsal cinsiyet meselesidir; kadınlar ve erkekler toplumsal cinsiyet rollerine, kaynaklara ve hane işgücüne erişimlerine bağlı olarak farklı tercihlerde bulunmaktadır (Gumucio vd., 2020a). Senegal'de kadınlar, erkeklerden farklı olarak, üretim araçları üzerindeki kontrol eksikliği nedeniyle erkeklerden daha geç ekim yaptıkları için kurak dönemler ve yağmurların kesilme zamanına ilişkin tahminler talep etmektedir (Tall vd., 2014).

Dokuz Doğu ve Batı Afrika ülkesindeki hane halkları ve topluluklar için kırılganlık ve dayanıklılık olanaklarının gözden geçirilmesi, TDT ve iklim bilgilerinin benimsenmesi ve bunlardan yararlanılmasında cinsiyet eğilimleri üzerine yapılan çalışmayı tamamlayıcı nitelikte bir analiz geliştirmiştir. Analiz, kadın ve erkek çiftçilerin tarım ve geçim sistemlerinin yanı sıra üretken kaynaklarını, örgütlenmelerini ve hizmetlere erişimlerini karşılaştırmıştır. Kadınların ortak mülkiyet kaynaklarına ve mal veya hizmet elde etmek için nakit paraya erkeklerden daha az erişimi olduğu tespit edilmiştir. Erkeklere göre daha az araziyi kontrol etmektedirler, kontrol ettikleri araziler genellikle daha düşük kalitededir ve kullanım süreleri güvensizdir. Belki de bu güvencesiz konuma karşılık olarak, kadınlar karşılıklı sigorta ve risk paylaşım ağlarına katılmakta ve köy dışındaki sosyal destek kurumları tarafından sağlanan tarım dışı hizmetlerden faydalanmaktadır. Ayrıca, tarım ve hayvancılığı teşvik eden resmi olarak kayıtlı, kamu ve özel dış kuruluşların kadın karşıtı muazzam önyargılara sahip olduğu ve öncelikle erkeklere destek sağlama eğiliminde olduğu tespit edilmiştir (Perez vd., 2015). Bu bulgu, toplumsal cinsiyet anketleri (Kristjanson ve diğerleri, 2017) ile Cramer ve diğerleri (2016) ve Jost ve diğerleri (2016) tarafından yapılan araştırmalar da dahil olmak üzere diğer CCAFS araştırmalarında da yankı bulmuş ve kadınların topluluk ve gayri resmi temelli kurumlarla, erkeklerin ise resmi kuruluşlarla daha fazla etkileşime girme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur.

CCAFS araştırması ayrıca, kırsal kesimdeki kadınların ev içi sorumlulukları ve artan tarımsal işleri nedeniyle iklim değişikliğinden olumsuz etkilenme riskinin yüksek olduğunu kabul etmiştir.

erkek göçü. Örneğin, tarım sistemlerindeki çevresel stresin (iklim değişikliğinin getirdiği gibi) önemli etkilerinden biri kadınların iş yükünün yoğunlaşması, bir diğeri ise yoksul hanelerin varlıklarının azalmasıdır (Agwu & Okhimamwe, 2009; Jost vd., 2016). Göç de kadınların TDT kararlarında rol oynamaktadır. Kenya'da kadınlar arasında iklime dirençli tarımı en hızlı benimseyenler, kocaları uzakta olan ve günlük kararları veremeyenler olmuştur. Ancak, TDT uygulamalarının işgücü yükünü artırma olasılığı kadınlar için önemli bir engeldir (Bernier vd., 2015; Jost vd., 2016; Twyman vd., 2014). CCAFS araştırmasında ortaya çıkan diğer sorular arasında sosyal ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yoksul kadın ve erkeklerin tarım üzerindeki iklim etkilerine nasıl tepki verdiğini nasıl etkilediği de yer almaktadır (Jost ve ark. 2016). İklim değişkenliği ve hava koşullarına bağlı şoklar kadınların ve erkeklerin varlıklarını farklı şekillerde etkiler ve kültürel normlar kuraklık sırasında varlıkların kontrolü ve sahipliğindeki değişiklikleri etkileyebilir. Örneğin, bir vakada erkekler hayvanlarını önce sattığı için kadınlar hanenin hayvanları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmuştur (Kristjanson vd., 2014). Kadınlar ve erkekler de iklim değişkenliğine yanıt olarak ürün yetiştirme uygulamalarını değiştirmekte, bu da ürünlerden elde edilen gelirin kontrolü ve iş yükleri üzerinde farklı etkiler yaratmaktadır (Jost vd. 2016; Nelson & Stathers, 2009).

Gender, Technology and Development dergisinin [Toplumsal Cinsiyet, İklim Değişikliği](#) ve [Tarım](#) (2016) konulu özel sayısında, CCAFS ve ortaklarının bugüne kadar gerçekleştirdiği toplumsal cinsiyet ve TDT araştırmalarına ilişkin etkili bulgular sunulmuştur (ayrıca bkz. Huyer vd., 2015)³. Murray ve arkadaşları (2016), küçük toprak sahibi kadın çiftçiler tarafından benimsenmesini ve geçim kaynaklarının iyileştirilmesini kolaylaştırmak için farklı tarım ve kültür sistemlerinde TDT uygulamalarına yönelik yaptıkları toplumsal cinsiyet analizinde, iklimin tarımsal ve işgücü verimliliği açısından zorluklar yarattığını tespit etmiştir. Kadınların işgücünün, en temel tarım aletlerine bile emek tasarrufu sağlayan teknolojilere erişim eksikliği nedeniyle kısıtlandığını tespit etmişlerdir. Bu durum, yoksul küçük çiftçiler için kırsal enerji ve emek tasarrufu sağlayan teknolojiler gibi temel kaynaklara erişim olmadan kurtulamayacakları bir yoksulluk tuzağı yaratmıştır. Kadın küçük çiftçilerin TDT'ye katılma isteklerine rağmen, araştırmaları birçok kadın küçük çiftçinin temel tarım aletlerine, ulaşım ve kırsal enerjiye erişiminin ya sınırlı olduğunu ya da hiç olmadığını ortaya koymuştur. Araştırmaları şu soruyu gündeme getirmiştir

³ Bu özel sayı, Mart 2015'te düzenlenen "Toplumsal Cinsiyet, İklim Değişikliği ve Tarım" başlıklı CCAFS etkinliğinde ortaya çıkmıştır. Özet için bakınız Huyer ve diğerleri, 2015.

Yoksul çiftçiler için gelecekteki geçim senaryoları, zar zor hayatta kalmak ya da "tutunmak"tan mı ibaret olacak; gelecekteki iklim kısıtlamalarına daha iyi uyum sağlamak için "adım atabilecekler mi"; yoksa bu çiftçilerin çoğu tarımdan "çekilecekler mi". Küçük toprak sahibi kadın çiftçilerin daha dirençli hale gelebilmeleri için, temel tarım teknolojilerine erişimdeki cinsiyet kısıtlamalarının ele alınması ve TDT araç ve teknolojilerinin gelecekteki iklim ve tarımsal ekolojilerdeki ihtiyaçlarına göre geliştirilmesi ve uyarlanmasına yönelik katılımcı yaklaşımlarla birleştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Surabhi Mittal (Mittal, 2016), TDT uygulamaları ve teknolojileri hakkında farkındalık yaratarak büyük ve küçük çiftçiler arasındaki ve cinsiyetler arasındaki bilgi uçurumunu azaltmak için cep telefonu destekli bir bilgi dağıtım mekanizmasının potansiyelini araştırmıştır. Araştırması, kadınların ilgi alanlarını ve faaliyetlerini hedeflemesi halinde, sesli telefon hatları aracılığıyla bilgiye erişimden güç alabileceklerini ortaya koymuştur. Kadın çiftçiler, tarımsal danışmanlık mesajlarının, iklim-akıllı teknolojiler hakkındaki bilgilerini artırarak girdileri daha verimli kullanmalarına yardımcı olduğunu söyledi. Ayrıca, kocaları tarafından kullanılan tarımsal bilgileri onlarla tartışabildikleri için hane içi karar alma süreçlerinde daha fazla etkiye sahip olarak güçlenmelerini sağlamıştır.

Genel olarak, Aşama I araştırması, hane halkı, hane halkı içi, topluluk ve kurumsal düzeydeki bağlantılı verilerin, bireylerin ve toplulukların iklim değişikliğine uyum sağlama kapasitelerinde cinsiyet farkı, kaynaklara erişim ve bilgiye erişim nedenleriyle önemli ve incelikli cinsiyet farklılıklarına ışık tuttuğunu ortaya koymuştur. İklim değişikliği ve etkilerine maruz kalmanın yanı sıra kırılganlığı azaltacak yeni uygulamaların benimsenmesinde de cinsiyetler arası farkın önemli olduğu tespit edilmiştir. Kadınların ihtiyaçlarının ve önceliklerinin hizmet ve bilgi sağlayıcılar tarafından ihmal edilmesinin üstesinden gelmek için, kadınların farklı ihtiyaçlarının, kaynaklara erişimlerinin ve kaynaklar üzerindeki kontrollerinin politika ve programlamada dikkate alınması gerekmektedir (Kristjanson vd., 2017).

Aşama II: Toplumsal cinsiyet açısından akıllı bir yaklaşım geliştirilmesi

TARIM

CCAFS'ın Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme (GSI) üzerine Aşama II'deki (2017-2021) çalışması, toplumsal cinsiyete duyarlı veya toplumsal cinsiyet açısından akıllı bir TDT için bir yaklaşım, stratejiler ve izleme çerçeveleri geliştirmek üzere bu araştırmayı genişletmiştir. Bu yaklaşım, CCAFS araştırmalarını teşhis ve eşitlik yaklaşımlarının ötesine taşıyarak, kadınlar ve gençler için TDT çözümlerini bilgilendirmek, katalize etmek ve hedeflemek, üretken varlıklar ve kaynaklar (örneğin, iklim bilgisi, iklim finansmanı) üzerindeki kontrollerini artırmak ve liderliklerini ve karar alma süreçlerini (örneğin, yerel ve ulusal iklim adaptasyonunda) artırmak için araştırmaya yönelik olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların ve erkeklerin güçlendirilmesini hedeflemektedir (Huyer vd., 2016). Bu genişletilmiş yaklaşım, cinsiyet, sosyoekonomik durum, etnik köken, engellilik ve yaşı (gençler ve yaşlılar) içeren sosyal içermeye⁴ odaklanmayı da içermektedir (FAO ve CCAFS 2013).

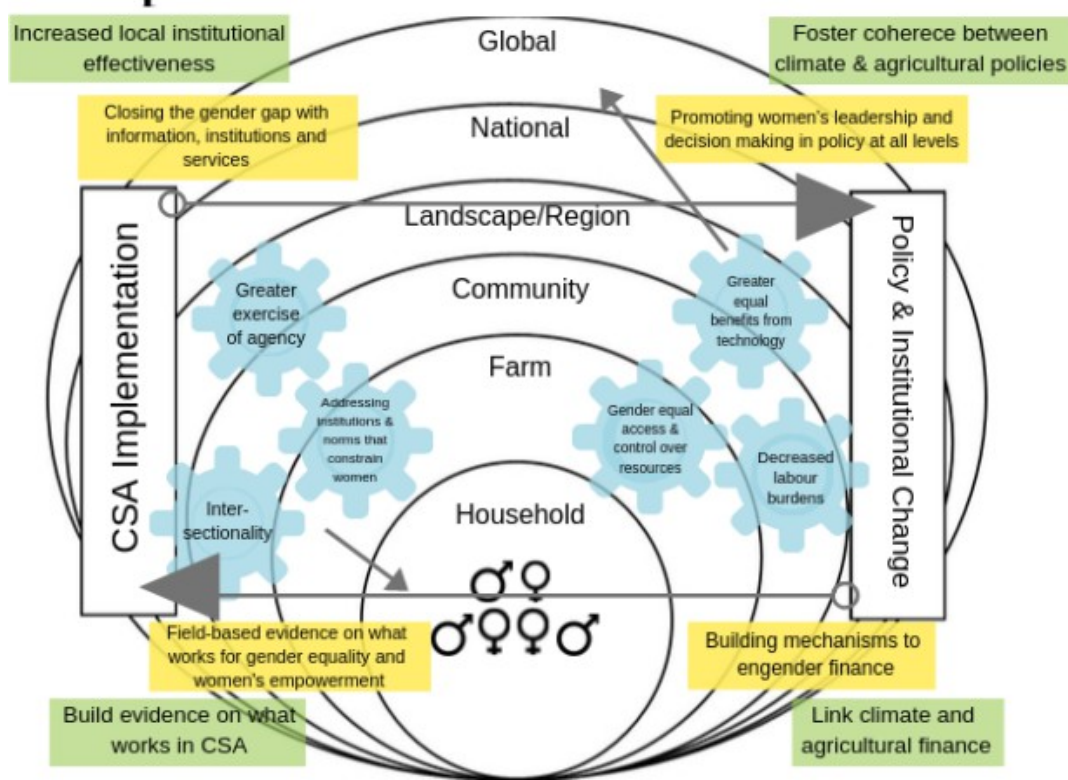
Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Tarım için Gündem Oluşturma

Aşama II'deki analizler, toplumsal cinsiyete duyarlı tarım (TDT) için bir çerçeve geliştirilmesine yönelik olarak TDT uygulamalarının tasarlanması ve uygulanmasının toplumsal cinsiyet eşitliği yönlerinin ve sonuçlarının neler olduğu ve TDT'de toplumsal cinsiyet eşitliği veya güçlendirme sonuçlarının nasıl ölçüldüğü konusundaki anlayışı artırmıştır. Toplumsal cinsiyet ve TDT araştırmaları için kilit bir zorluk, farklı bağlamlarda kadınlara, gençlere ve yoksul çiftçilere fayda sağlayan ve tarımın ve kırsal kalkınmanın eşitliği teşvik edecek şekilde dönüşümünü destekleyen farklı seçenek kombinasyonlarından elde edilen değiş tokuşları ve ortak faydaları belirlemektir (Locatelli et al. 2015; CCAFS 2016). Toplumsal cinsiyetin TDT teknolojileri ve iklim hizmetlerinin önceliklendirilmesi ve etki ölçümüne entegre edilmesine yönelik bir dizi yaklaşım da geliştirilmiş ve test edilmiştir (aşağıdaki Araçlar bölümüne bakınız).

2019'da Toplumsal Cinsiyeti Dönüştüren TDT üzerine bir Öğrenme ve Eylem Çalıştayı ve *Climatic Change* dergisinin "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve TDT" konulu özel sayısı: Çerçeveseler, Fırsatlar ve Eylem" (Ocak 2020) konulu özel sayısında bugüne kadar yapılan araştırmalar değerlendirilmiş ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bulgular vurgulanmıştır.

⁴Dünya Bankası sosyal içermeyi, kimlikleri nedeniyle dezavantajlı durumda olan insanların toplumda yer alma becerilerinin, fırsatlarının ve saygınlıklarının geliştirilmesi olarak tanımlamaktadır. Bu, fırsatların, söz hakkının ve karar alma mekanizmalarının artırılmasının yanı sıra varlıklara ve hizmetlere ve sosyal, siyasi ve fiziksel alanlara eşit erişim yoluyla elde edilir (Dünya Bankası, 2013).

TDT'de eşitlik çerçevesi. 1-2 Nisan 2019 tarihlerinde Canberra Üniversitesi'nde düzenlenen Öğrenme ve Eylem çalıştay, bilgi paylaşımı ve sonraki adımların tartışılması yoluyla iklim-akıllı tarımda (CSA) toplumsal cinsiyet eşitliği fırsatlarının belirlenmesi için bir fırsat olmuştur. Çalıştay, mevcut bilgi tabanını gözden geçiren, temel boşlukları not eden ve gelecekteki araştırma sorularını ve temalarını belirleyen CCAFS'deki araştırmacıları içeriyordu (Huyer ve diğerleri, 2019). Tartışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin TDT'ye entegrasyonunu kavramsallaştıran ve Lipper ve diğerleri tarafından özetlenen TDT yaklaşımını haritalandıran bir eylem çerçevesine dayanıyordu (Şekil 4).

Şekil 4: Toplumsal cinsiyetin güçlendirilmesi ve TDT çerçevesi, Kaynak Huyer et.al, 2019

CCAFS araştırmasının I. Aşaması, iklim-akıllı tarımın (CSA), kadınların faydalanabileceği şekilde uygulandığı takdirde, kadınlara bir dizi fayda sağlayarak toplumsal cinsiyet uçurumunu kapatma potansiyeline sahip olduğunu göstermiştir. Ancak Faz II araştırması, TDT'nin kadınlar için olumlu bir strateji olabilmesi için, farklı yaş ve sosyal sınıflardan kadın ve erkekler arasındaki öncelikler ve yeni uygulamaları benimseme becerileri arasındaki farklılıkların dikkate alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu farklılıklara bağlı olarak, kadınların eğitim, teknoloji ve iklim bilgilerine yönelik farklı ihtiyaçları ve öncelikleri vardır.

kaynaklar, sosyal ve toplumsal cinsiyet normları ve cinsiyete dayalı iş bölümü (Dünya Bankası, FAO ve IFAD, 2015; Jost vd. 2016; Tall vd. 2014; Huyer 2016).

Sonuç olarak, TDT tanımı gereği kadınlarla ilgili veya kadınlar için faydalı olmayacaktır. Bazıları TDT'nin, kalkınma için tarımda feminist yaklaşımlara karşıt olan pazar odaklı ve verimlilik odaklı uygulamaların bir derlemesi olduğunu savunmaktadır (Collins, 2018) ve CCAFS araştırması, teknolojiyi kimin kontrol ettiği ve uygulamadan kimin yararlandığı hakkında sorular sorulmadığı takdirde, bir topluluk içindeki hakim güç ve cinsiyet ilişkilerini sağlamlaştırma ve pekiştirme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymuştur (Haapala, 2018). Kadınlara emek yoğun yeni faaliyetler tahsis etme eğilimi, iş yüklerinin artacağı endişesiyle tarımda yeni uyarlanabilir uygulamaları benimsemekte tereddüt edecekleri anlamına gelebilir (Beuchelt ve Badstue, 2013) ve TDT'deki "toplumsal cinsiyet" araştırmalarının çoğunlukla cinsiyet, ırk, sınıf, etnik köken, din ve yaştan kaynaklanan güç ve sosyal ve politik ilişkileri göz ardı eden bir kadın-erkek ikilemiyle ilgilendiği iddia edilmiştir Djoudi ., 2016; Mungai vd., 2017).

Tarım dışından gelen kısıtlamalar da kadınların 'yi benimseme ve TDT'den faydalanma becerilerini etkilemektedir. Bazı araştırmacılar, kadınların kendi işleri için (muhtemelen maliyet nedenleriyle) emek yoğun TDT teknolojilerini benimseme eğiliminde olduklarını ve bunun da iş yüklerini artırarak diğer eşitlik faydalarını azaltabileceğini belirtmiştir (Mutenje vd., 2019).

Su veya ulaşım için yetersiz altyapı, kadınların ücretsiz bakım işlerini ve su getirmek ya da ürünleri pazara götürmek için harcadıkları zamanı artırırken, sosyal normlar kadınların kamusal etkileşimlerini, karar alma süreçlerine katılımlarını ve kaynaklar üzerindeki kontrollerini kısıtlamaktadır (Huyer ve Partey, 2020).

TDT'nin kadınlar için olumsuz etkileri olsa da, CCAFS araştırması TDT ile toplumsal cinsiyet eşitliği arasında iki yönlü bir ilişki olduğunu da göstermiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği TDT'nin benimsenmesinde bir faktör olabilir (Mutenje vd., 2019) - Malavi'de kadınların daha güçlü olduğu hanelerin TDT'yi benimseme olasılığı daha yüksekti - diğer durumlarda ise TDT'nin benimsenmesi güçlenmeyi kolaylaştırabilir. İş yükünü azaltan TDT teknolojileri ve adaptasyon uygulamaları üretimi artırabilir, sağlık üzerindeki olumsuz etkileri azaltabilir ve kadınlara eğitim veya girişim gibi diğer faaliyetler için daha fazla zaman sağlayabilir. Kuraklık gibi iklim etkilerinin ormansızlaşma ile birleşmesi nedeniyle bu kritik bir toplumsal cinsiyet ve iklim meselesidir.

kadınların iş yükünü önemli ölçüde artırması beklenmektedir (Dankelman, 2010). İklim riski ve değişkenliği ile başa çıkmak ve yönetmek için bilgi ve kapasite geliştirme, kadınların ve erkeklerin uyum sağlama kapasitesi için önemlidir, kadınların hane içi karar alma süreçlerine katılımını teşvik edebilir ve tarımsal üretimlerini artırabilir (Huyer, 2019; Mittal, 2016; Rengalakshmi vd., 2018).

İklim Değişikliği araştırmasının bu özel sayısı, (1) iklim değişikliği ve tarımla ilişkili olarak kadınların durumunu ve toplumsal cinsiyet eşitliğini analiz ederek ve (2) iklim değişikliği bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliğini artırmak için TDT'nin potansiyelini daha iyi anlamak için yöntemler ve göstergeler sunarak hem politika yapıcılar hem de uygulayıcılar için bunu iki şekilde ele almıştır.

Özel sayıdaki ilk iki makale olan "Tarımda kadın ve iklim riskleri: kalkınma için sıcak noktalar (Chanana-Nag & Aggarwal, 2020)" ve "Yüksek iklim riski taşıyan bölgelerde kadın çiftçilerin angarya işlerini azaltmada iklim-akıllı tarımın potansiyeli (Khatrı-Chhetri vd., 2020)", iklim sıcak noktalarına toplumsal cinsiyet boyutunu eklemektedir. Toplumsal cinsiyet ve iklim sıcak nokta haritalaması, gıda güvencesi olmayan ve iklim değişikliğinin etkilerine karşı savunmasız olan alanları (bulunabilirliği, erişimi ve kullanımı) tarım sistemlerini etkileyen iklim değişikliğine maruz kalma düzeyiyle karşılaştırır.

Uyarlanmış toplumsal cinsiyet metodolojisi üç ana göstergeli haritalandırmaktadır: (i) kadınların tarıma katılımı, (ii) iklim risklerinin derecesi (kuraklık ve seller, yağış düzenindeki değişiklikler ve doğal kaynaklara bağımlılık) ve (iii) Hindistan ve Nepal'deki yoksulluk. Ortaya çıkan haritalar, iklimsel risklerin tarımdaki yüksek kadın oranıyla örtüştüğü "sıcak noktaları" veya yüksek riskli alanları tanımlamaktadır. Bu tür bir makro düzey yaklaşımı, kadınların durumunu etkileyen sosyoekonomik düzey, statü vb. önemli farklılıkları dikkate almadığı için eleştirilse de, politika yapıcılar ve destek kuruluşları için en büyük iklim riskinin ve kırılganlığın bulunduğu alanları belirlemek için geniş ölçekli bir genel bakış sunmaktadır⁵.

Tanzanya ve Uganda'da iklimle ilgili politikalara toplumsal cinsiyetin ne ölçüde entegre edildiğinin ve bölge ve daha alt düzeydeki uygulama planlarında toplumsal cinsiyetin nasıl bütçelendiğinin analizi

⁵ Bu metodoloji, AGNES ve Afrika Kalkınma Bankası ile işbirliği içinde Afrika bağlamına uyarlanmıştır.

yönetişim düzeyleri (Ampaire vd., 2020), Gumucio ve Rueda (2015) tarafından Latin Amerika'da iklimle ilgili politikalara toplumsal cinsiyetin dahil edilmesini analiz eden çalışmaya dayanmaktadır. Doğu Afrika analizi, her iki ülkede de iklimle ilgili politikalarda toplumsal cinsiyet duyarlılığının artmasına rağmen, i) toplumsal cinsiyet konularının hala "kadın sorunları" olarak yorumlandığını, (ii) yönetim düzeyleri arasında toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılmasında uyum eksikliği olduğunu, (iii) toplumsal cinsiyet için bütçelemenin hükümetler tarafından henüz tam olarak benimsenmediğini, (iii) alt ulusal düzeyde toplumsal cinsiyete ayrılan ödeneklerin sürekli olarak düşük kaldığını ve (iv) toplumsal cinsiyet faaliyetlerinin yapısal eşitsizlikleri ele almadığını göstermiştir. Makale, toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar, uygulama planları ve bütçeler geliştirme ve yürütme kapasitesini artıracak yaklaşımlar önermektedir.

Özel sayıda sunulan ikinci bir grup makale, TDT uygulamaları ve teknolojilerinin uygulanmasının hanelerde toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlenmeyi nasıl etkilediğini incelemektedir. Sunulan yaklaşımlar, aşağıdakileri daha iyi anlamak için hem yeni hem de uyarlanmış metodolojilerden oluşmaktadır: (i) TDT ve iklimle dirençli tarım yaklaşımlarıyla ilişkili olarak toplumsal cinsiyet eşitliği (Khatri-Chhetri vd., 2020) (ii) TDT uygulamalarının kadınlar ve erkekler için daha fazla güçlenmeye yol açıp açmayacağını araştırılması (Hariharan vd., 2020) ve (iii) toplumsal cinsiyet eşitliği sonuçlarını ölçmek için göstergelerin geliştirilmesi (Gutierrez-Montes vd., 2020).

Khatri-Chhetri ve meslektaşları (2020), iklim değişikliği bağlamında tarımın kritik bir toplumsal cinsiyet eşitliği yönüne odaklanmaktadır: kadınların iş yükü. Belirttikleri gibi, özellikle geçim kaynakları ve hane halkı refahı için doğal kaynaklara büyük ölçüde bağımlı oldukları gelişmekte olan ülkelerde, kadınların iklim etkilerinden daha olumsuz etkileneceğine dair önemli endişeler vardır. Analizlerin çoğu kadınların kaynaklara erişimi ve karar alma süreçleriyle sınırlı kalmıştır, ancak kadınların tarımdaki iş yükü üzerindeki etkiler çok önemli olabilir. Bu bağlamda, Güney Asya'da kadınların tarımsal faaliyetleri emek yoğun olma eğilimindedir: ekim, ayıklama ve hasat. Enerji ve hayvan yemi için mahsul kalıntılarının ve biyokütlenin azalması, mahsullerin yeniden ekilmesi veya nakledilmesi ihtiyacı ve mahsul verimindeki düşüşler gibi iklim değişikliği etkilerinin, bu ve ilgili faaliyetlere katılımları göz önüne alındığında, kadınların iş yükünü daha da artırması muhtemeldir. Seçilen TDT teknolojileri ve uygulamalarının kadınlar için işgücünü azaltma potansiyelini değerlendirmek üzere bir metodoloji önerilmiştir: çiftçi uygulamaları (FP), doğrudan ekilen pirinç (hem sıfır toprak işleme hem de makine ile düşük toprak işleme), pirinç yoğunlaştırma sistemi (SRI), yeşil gübreleme ve lazerle arazi tesviyesi (LLL). Pilot bölgelerde yapılan analizler, doğrudan ekilen pirinç, sıfır toprak işleme makineleri, lazerli arazi tesviyesinin

tesviye ve yeşil gübreleme, kadınların iş yükünü önemli ölçüde azaltma potansiyeline sahiptir; doğrudan ekilen pirinç (sıfır toprak işleme ve makine ile düşük toprak işleme) ve yeşil gübreleme (GM), kadınların çalışma saatlerini önemli ölçüde azaltma olasılığı en yüksek olanlardır. Bu bulgu, bölgenin başka yerlerinde yapılan ve tamburlu pirinç ekme makinelerinin kadınların iş yükünü önemli ölçüde azaltabileceğini ortaya koyan analizlerle de desteklenmektedir (Aryal ., 2020). İşgücünü azaltan teknolojilerin kaynaklara erişim ve kontrol, TDT teknolojilerinin benimsenmesine ilişkin karar alma sürecine katılım ve yeni pazarlarla bağlantılar gibi diğer faktörlerle karşılıklı ilişkisi daha fazla dikkat gerektirmektedir (Khatr-Chhetri ve diğerleri, 2020).

İklim dirençli tarım bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliği sonuçlarını ve kadınların güçlendirilmesini ölçmek için göstergeler geliştirmede önemli ilerleme kaydedilmiştir. CSV'ler için Toplumsal Cinsiyet Güçlendirme Endeksi (GEI-CSV), Hindistan'da Bihar ve Haryana olmak üzere iki bölgede test edilen bir endeks önermektedir (Hariharan vd., 2020) . Endeks, iki küresel girişim Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi (Dünya Ekonomik Forumu 2018) ve Tarımda Kadınların Güçlendirilmesi Endeksi (WEAI) (Alkire vd., 2013) üzerine inşa edilerek dört güçlenme alanını ölçen bir çerçeve oluşturmaktadır: siyasi, ekonomik, sosyal ve tarımsal. Göstergeler hem güçlenme derecesindeki artışları (örneğin, krediye erişimin artması; cep telefonuna daha iyi erişim) hem de diğer faktörlerin yanı sıra köy veya hane düzeyinde karar alma süreçlerine katılım, çeşitli kullanımlar için paranın daha iyi kontrol edilmesi, tarımsal kararlara katılımın artması şeklinde güçlenmenin başarılmasını ölçmektedir. GEI-CSV'nin eklenen boyutları arasında, hanelerin ve hane halkı üyelerinin iklim bağlamında tarıma katılımı ve tarımsal üretim üzerinde en büyük etkiye sahip olduğu için iklim değişikliği bağlamında tarım teknolojileri ve yönetim uygulamalarına odaklanılması yer almaktadır. Sonuç olarak, genişletilmiş tarımsal gösterge seti, hem hanehalkı tarımsal kararlarında artan karar verme ve artan gelirler anlamında (FAO ve CCAFS 2013) hem de kadınların ve erkeklerin iklim kırılganlığı ve dayanıklılığı, yani iklim değişikliğinin etkilerine yanıt verme ve uyum sağlama becerisi ile ilgili olarak güçlendirmeyi ölçmektedir (Perez ve ark. 2015). Dayanıklılık göstergeleri arasında tarımsal riski yönetme becerisi, iklim sigortası kullanımı, ürün çeşitlendirmesi ve hava durumu ve tarımsal bilgilere erişim yer almaktadır. GEI farklı bölgesel ve tarımsal bağlamlara uyarlanabilir.

Bihar ve Haryana'pilot çalışma, her iki bölgedeki CSV'lerde hem kadınlar hem de erkekler için CSV olmayanlara kıyasla daha fazla güçlenme olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışma, iklim-akıllı tarımın

yaklaşımlar, tarımda kadın ve erkeklerin dayanıklılığını ve uyum kapasitesini artırarak güçlenmelerini sağlayabilir ve aynı zamanda karar alma ve kaynakların kontrolünde toplumsal cinsiyet eşitliğini artırabilir. GEI, beş bölgede 9 ülkede daha fazla test edilme sürecindedir: Nepal, Vietnam, Kenya, Etiyopya, Senegal, Mali, Gana, Nikaragua ve Guatemala'da iş yükü ve siyasi katılıma ilişkin ek göstergelerle birlikte.

Gutierrez-Montes ve meslektaşları (2020), Norveç'in Mezoamerikan Tarımsal Çevre Programı (MAP-Norveç) tarafından geliştirilen bir çerçeveye dayanarak TDT'de eşitliği ve güçlendirmeyi ölçmek için bir dizi gösterge önermektedir. MAP-Norveç, 2009 yılında Orta Amerika'da uygulanmaya başlanmıştır ve yoksulluk, gıda ve beslenme güvensizliği, cinsiyet eşitsizliği, ekosistem hizmetlerinin bozulması ve iklim değişikliğine karşı savunmasızlığı ele almak için "iklim-akıllı bölge" yaklaşımını kullanmaktadır. Yerel ve hane halkı düzeyleri; işletmeler ve bölgesel yönetim platformları ile bölgesel düzey ve ulusal düzey için bir dizi toplumsal cinsiyet göstergesi içermektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin derecesi ve niteliği hakkında faydalı sinyaller verebilecek göstergeler içermektedir - örneğin kaç işletmenin toplumsal cinsiyete duyarlı tüzüğü veya toplumsal cinsiyet eşitliği konularını ele alan işe alım süreçleri vardır. Odak gruplarıyla yapılan çalışmalara dayanarak yazarlar, tarımsal üretkenlik ve gıda güvenliği ile ilgili karar alma süreçlerini değerlendirmek üzere nicel sonuçlara eklenecek bir dizi nitel gösterge önermektedir. Bu göstergeler, hem kadınların hem de erkeklerin hane halkı, topluluk ve iş organizasyonlarında kadınların rolleri ve iş yüküne ilişkin algılarına dair sorular içermektedir. Ayrıca, kadın reisli hanelerin çiftlik ekipmanı, gübre ve böcek ilacı kullanımının yanı sıra hane içindeki varlık dağılımını değerlendirmek için ek nicel göstergeler önermektedirler. Bu gösterge seti, TDT'de uyum ve azaltıma yönelik toplumsal cinsiyet göstergelerinin geliştirilmesi için, örneğin sulama ve hane kullanımı için suya erişim gibi konuların izlenmesi için bir model olabilir (Gutierrez vd., 2020).

İklim bilgi hizmetlerinin (CIS) toplumsal cinsiyet boyutları üzerine çalışmalar Faz II'de devam etmiştir. Samuel Partey ve arkadaşları (2020), BDT'ye erişimdeki cinsiyet farklılıklarını anlamak için sektörde ayrıştırılmış veri toplamının değerini ortaya koymuştur. Bu araştırma, BDT'de cinsiyete dayalı bir iklim bilgisi açığı tespit eden daha önceki CCAFS araştırmasını genişletmektedir (Tall ve diğerleri, 2014). Çiftçileri daha etkili ve zamanında iklim bilgileriyle desteklemeye yönelik bir girişimden yola çıkan Partey ve arkadaşları, cep telefonu platformları (2020) aracılığıyla sunulan iklim bilgi hizmetlerine erişim ve kullanımdaki cinsiyet eğilimleri üzerine bir araştırma sunmaktadır. Araştırma (i) şu hususları değerlendirmiştir

(ii) cinsiyetin iklim bilgisi kullanımının bir belirleyicisi olup olmadığı; ve (iii) erkek ve kadınların iklim bilgisi hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı ve bu hizmetlerin kullanımında benzer kısıtlamalarla karşılaşp karşılaşmadığı.

Sonuçlar, çiftçilerin %85,2'sinin (767 kişi) iklim değişikliğinin ve bunun tarım ve diğer geçim faaliyetlerine etkilerinin farkında olduğunu ve erkek ve kadınların iklim değişikliği konusunda benzer algılara sahip olduğu görülürken, BDT kullanımının cinsiyetten etkilenebileceğini göstermiştir.

Erkekler, muhtemelen iklim ve tarımsal bilgilere erişmek için daha fazla cep telefonu satın alıp kullanabildiklerinden, bu hizmeti kadınlardan daha fazla kullanma eğiliminde olmuştur. Kadınlar genellikle kocalarının telefonlarını kullanmıştır. Bu durum, dijital cinsiyet uçurumunun cep telefonu sahipliği ve kontrolünde cep telefonuna erişimden daha büyük olduğunu ve aradaki farkın belirgin bir şekilde kapanmadığını gösteren GMSA araştırma ve verilerini yansıtmaktadır (GSMA Connected Women 2019). Bununla birlikte, BDT'ye erişimdeki bu farklılıklara rağmen, hem erkekler hem de kadınlar, arazi hazırlığına ne zaman başlanacağı, ne zaman ekim yapılacağı ve hangi ürünün seçileceği gibi konularda çiftlik kararlarının alınmasında BDT'yi faydalı bulmuştur. Ayrıca, hem erkeklerin hem de kadınların Esoko platformu aracılığıyla BDT'ye erişim ve kullanım konusunda benzer kısıtlamalarla (zayıf ağ bağlantısı ve sınırlı eğitim gibi) karşılaştıkları görülmüştür, ancak kadınların kısıtlamalarının kaynak sınırlamaları ve okuma yazma bilmemeye dayanma olasılığı erkeklerle göre biraz daha yüksektir. Yazarlar, başka yerlerdeki araştırmalara (Gumucio vd., 2018; Tall vd., 2014) dayanarak, kadınlar ve erkekler için farklı bilgi yayma kanallarının keşfedilmesinin yanı sıra cinsiyete özgü ihtiyaçları ve kapasiteleri karşılayan BDT'nin tasarlanmasını önermektedir.

Gumucio ve diğerleri (2020b), CCAFS'ın kırsal iklim hizmetleri çalışmalarına ilişkin incelemelerinde, toplumsal cinsiyet eşitliği sorunlarını analiz etmek ve iklim hizmetlerini kırsal kesimdeki kadınların ve erkeklerin ihtiyaçlarına daha duyarlı hale getirmenin yollarını belirlemek için erişim, kullanım ve faydalardaki toplumsal cinsiyete dayalı farklılıklar hakkındaki ampirik bilgi tabanını değerlendirmiştir. Mevcut araştırmalar sınırlı olmakla birlikte, inceleme, erişim ve kullanımdaki eşitsizlikleri etkileyen cinsiyetle ilgili temel faktörleri ve süreçleri tanımlamaktadır. İnceleme, grup süreçlerine ve bilgi ve iletişim teknolojilerine (ICT'ler) farklı erişimin, kadınların hava durumu ve iklim bilgilerine erişimini önemli ölçüde sınırlayabileceğini ortaya koymuştur. Kadınların ve erkeklerin iş rollerini tanımlayan sosyo-kültürel normlar, kadınların ve erkeklerin kontrolü altındaki kaynakları ve kararları da etkileyerek, farklı iklim bilgisi ihtiyaçlarını ve taleplerini etkileyebilir. Literatür tarafından önerilen ileriye dönük yollar, kadın gruplarının ve ağlarının

iletişim kanalları ve kadınların tercihlerine cevap veren BİT'lerin geliştirilmesi. Kadınların iklim bilgisi ihtiyaçlarının karşılanması ve sektörler arası işbirliğinin sürdürölmesi, başarılı iklim eylemi için önemli olacaktır. Araştırma fırsatları arasında, kadınların ve karma cinsiyet gruplarının kadınların iklim bilgilerine erişimini artırma potansiyelinin analizi; kadınların iklim bilgilerini anlamasını geliştiren iletişim süreçlerinin değerlendirilmesi ve hane içi karar alma süreçleri hakkındaki bilgi birikimiyle daha fazla bağlantı kurulması yer almaktadır.

Huyer'in (2019) kadınların güçlenmek için BİT'i ve BDT'ye erişimi nasıl kullandıklarına ilişkin analizi, gelişmekte olan dünyada gıda güvenliğinde kritik bir rol oynadıklarını, ancak tarımsal faaliyetlerinin genellikle bilgi ve kaynak erişimindeki boşluklarla karakterize olduğunu ve çeşitli alanlarda eksiklikler olduğunu ortaya koymuştur: arazi, işgücü, kredi, bilgi, yayım ve teknoloji (Huyer, 2016). BDT, kadınlara ihtiyaç duydukları ve istedikleri bilgi, hizmet ve bilgileri yeterince sağlamamaktadır. Bununla birlikte, gıda güvenliği için kadınları destekleyen ve toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden tarımsal bilgi stratejileri geliştirmek için yeterli kanıt ve deneyim mevcuttur. Kadınlara ulaşmaya yönelik başarılı stratejiler arasında radyo (Ingabire, 2021), TV (Africa Enterprise Challenge Fund & University of Reading, 2014) ve cep telefonu gibi karma yaklaşımlar yer almaktadır. Bu yaklaşımlar, kadınların kaynaklara erişiminin düşük olması ve kadınların bilgiye erişimini engelleyen yaygın toplumsal cinsiyet normları göz önünde bulundurulduğunda, tarım ve iklim bilgileriyle kadınlara ulaşmak için en uygun yaklaşımlar olabilir. Sosyal ağlar ve topluluk örgütleri, sağlık klinikleri, çiftçi dernekleri ve kadın örgütleri gibi aracı kuruluşlar da kadınların bilgiye erişmesi ve bilgiyi kullanması için önemli yollardır (Huyer, 2019).

2019-2020'de, CCAFS'ın ikinci aşamasındaki çalışmalarının gözden geçirilmesiyle, iklime uyum ve azaltım yaklaşımlarının kadınların ve erkeklerin kırılganlıklarını nasıl azaltabileceği, dayanıklılık kapasitelerini nasıl geliştirebileceği, kadınların eylemliliklerini kullanma becerilerini nasıl destekleyebileceği ve sonuç olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini nasıl artırabileceği değerlendirilmiştir. Mevcut literatür ve bölgesel vaka çalışmaları, toplumsal cinsiyet eşitliğinin dört boyutuyla ilişkili olarak analiz edilmiştir: (1) farklı düzeylerde karar alma süreçlerine katılım, (2) kadınların iş yükleri, (3) tarımsal iklim bilgisi, teknoloji, geçim gelirleri ve kredi gibi üretken kaynaklara erişim ve bunların kullanımı ve (4) kolektif eylem (Huyer, Gumucio ve diğerleri, 2021).

Kolektif eylem, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların failliğini teşvik etmek için kilit bir strateji / bileşen olarak ortaya çıkmıştır. Kadın gruplarının örgütlenmesi ve kolektif eylem, kadınların ihtiyaçlarına ve kısıtlamalarına göre kapasite geliştirilmesini sağlayabilir ve kadınların iklim uyum stratejilerinin uygulanmasında eylemlilik göstermeleri için platform görevi görebilir (bkz. (Chanana vd., 2018; Huyer vd., 2021). Çiftçi veya üretici örgütleri (FO'lar ve PO'lar), kadın örgütleri ve toplum temelli örgütler (CBO'lar) şeklindeki farklı kuruluşlar, ekonomik destek ve kaynaklara artan erişim temelinde güçlenmeyi teşvik edebilmiş veya bu yönde çalışabilmiştir (Huyer ve ark., 2022). Bu durum, hane halkı veya topluluk içinde karar alma süreçlerine katılım, artan ses ve eylemlilik, yerel veya ulusal bağlamlarda kararları etkileme becerisi gibi unsurlarla birleştiğinde, güçlenmeye katkıda bulunan faktörler olarak işlev görmektedir. Örneğin Uganda'da Manyakabi Bölgesi Kooperatif İşletmesinin kadın üyeleri, artan gelirler, yerel ve dış bölgesel pazarlardan tüccarlarla gelişmiş bağlantılar, daha fazla bağımsızlık ve statü, yeni liderlik ve iş becerileri şeklinde çok sayıda fayda elde edebilmiştir. Kadınlar, topluluk içinde daha güçlü bir sese sahip olarak (artık toptancılarla fiyat pazarlığı yapıyorlar), hem iş ortakları hem de aile üyeleri nezdindeki konumlarını artıran yeni bir pazarlık pozisyonuyla güçlendiklerini hissetmişlerdir (Ferguson ve Kepe, 2011).

Benzer şekilde, kendi kendine yardım grupları (SHG'ler) Güney Asya'da yaygın bir kolektif eylem biçimidir ve Hindistan'ın Madhya Pradesh eyaletinde iklim açısından akıllı tarım uygulamalarının ölçeklendirilmesinde kullanılmıştır. Kadınların TDT uygulamalarını ve teknolojilerini yönetmek ve uygulamak için komitelere katılımı, onları başarılı bir köy faaliyetine entegre ederek güçlenmelerini desteklemiş, iklime dirençli uygulamalar hakkındaki bilgilerini geliştirmiş, bilgiye erişimlerini artırmış ve topluluk içinde görünürlüklerinin ve liderliklerinin artmasını sağlamıştır.

Gana'da iklim-akıllı tarımın cinsiyet profili (CCAFS 2021) ve CSV'ler için Cinsiyet Güçlendirme Endeksi temel alınarak, cinsiyet-akıllı tarımın etkilerini planlamak ve ölçmek için bir "cinsiyet-akıllılık" çerçevesi geliştirilmiştir. GSA, durum analizi, planlama, uygulama ve izleme ve değerlendirme olmak üzere dört temel aşamada uygulanmaktadır. İlk adım olan durum analizi, öncelikli TCDD girişimlerine geniş ölçekte yatırım yapmak için giriş noktalarını araştırır. Durum analizinin içeriği genellikle mevcut küresel ve ulusal veri kaynaklarının yanı sıra ideal olarak çiftçiler ve teknik uzmanlar da dahil olmak üzere uzman girdileri ve anketlere dayanır ve mevcutsa daha yerel verileri de içerebilir. Planlama adımı

Tüm paydaşlarla katılımcı hedefleme ve önceliklendirme istişarelerini içerir. Nihai portföyün geliştirilmesi ve tasarlanması, kadın ve erkeklerin benimsemesini mümkün kılacak veya engelleyebilecek mevcut sosyo-kültürel ve ekonomik engellerin anlaşılmasıyla sonuçlanır. Üçüncü aşamada, çeşitli katılımcı yaklaşımlar GSA'nın kapsayıcı bir şekilde uygulanmasını sağlar. Bu yaklaşımlar, teknolojinin benimsenmesini önemli ölçüde etkileyebilecek kadınların eylemlilik ve kapasitelerini geliştirmek için mevcut kurumsal ortamdan yararlanmayı içerir. Son olarak, aşağıdakileri ele almak üzere seçilen DGD seçeneklerinin etkinliğini değerlendirmek için toplumsal cinsiyet açısından akıllı bir gösterge kullanılabilir:

- Gelir, kredi, girdi, üretim ve iklim bilgi hizmetleri dahil olmak üzere kaynaklara erişimde toplumsal cinsiyet farkı
- Hane içi karar alma sürecine katılımı cinsiyet farklılıkları
- Topluluk düzeyinde temsilcilik/liderlikte cinsiyet farkı
- İş yüklerinde cinsiyet farklılıkları.

Gelgiti Tersine Çevirebilir miyiz? Toplumsal Cinsiyet ve İklim Politika

İklim değişikliği, kitlesel göçler, salgın hastalıklar ve çevresel bozulma gibi ortaya çıkan küresel krizler ciddi riskler oluşturmakta ve dünya genelinde ekosistemleri ve kırsal geçim kaynaklarını tehdit etmektedir. Özellikle iklim değişikliğinin, toplumsal cinsiyet de dâhil olmak üzere, önceden var olan sosyal eşitsizlikleri daha da kötüleştirmesi beklenmektedir. Toplumsal cinsiyet perspektifinin küresel ve ulusal düzeylerdeki iklim değişikliği politika tartışmalarına ve anlaşmalarına esaslı bir şekilde entegre edilmesi de dahil olmak üzere, yenilikçi ve eşitlikçi iklim uyum ve azaltım stratejilerine ihtiyaç duyulacaktır (Huyer vd., 2020).

Politika değişikliği, politika yapıcılar ve etkileyicilerle devam eden etkileşimin yanı sıra zaman alır (Mulema ., 2021). GSI, Afrika bölgesinde toplumsal cinsiyet ve iklim politikalarında kapasite oluşturmak ve ivme yaratmak amacıyla 2017'den 2021'e kadar Afrika Müzakereciler Grubu Uzman Desteği (AGNES) ve Afrika Kalkınma Bankası ile çalışmaya odaklanmıştır.

GSI'nin bu bağlamdaki çalışmasının amacı, "iklim değişikliğiyle ilgili politikaların ve faaliyetlerin yalnızca kavramsal olarak kapsayıcı olmasını sağlamak için AGNES ve diğer kuruluşlarla birlikte çalışmak değil, aynı zamanda kadınlara ve gençlere kendilerini savunmada aktif bir rol alabilecekleri bir alan sağlamaktır (Freeman & Mulema, 2021)." Bu amaçla GSI, politika analizlerine, girdilerine ve sunumlarına (NDC'ler ve ulusal iklim politikası dahil) toplumsal cinsiyet ve gençlik konusunda teknik ve finansman desteği sağlamanın yanı sıra küresel ve ulusal iklim politikasında toplumsal cinsiyet konusunda politika yapıcılara kapasite geliştirme desteği sağlamıştır. Küresel Bilim ve Teknolojide Kadın (WISAT) ile işbirliği içinde NDC'lerde toplumsal cinsiyet analizine de katkıda bulunmuştur.

Toplumsal cinsiyet ve iklim konusunda teknik destek politikası

2017 yılında CCAFS GSI, Kenya, Gana (Mayıs ayında) ve AGN (COP23 sırasında) tarafından Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı hakkında BMİDÇS'ye yapılan 3 başvuruya katkıda bulunmuştur. 18 Nisan 2017 tarihinde. Kenya, Gana ve AGN sunumlarındaki metnin analizi bir CCAFS sunumundan alınan metni içermektedir ve Gana sunumunda CCAFS'ın sunumu desteklemedeki rolüne dair teşekkür yer almaktadır. GSI Bilim Sorumlusu Mary Nyasimi'den bu toplantılarda Kenya'yı temsil etmesi istenmiş ve Kenya sunumuna katkıda bulunmuştur.

GSI ve AGNES arasında devam eden işbirliği, iklim politikasında toplumsal cinsiyetle ilgili birçok başarılı sonuç üretti. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC), 25. Taraflar Konferansı (COP) öncesinde Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı (GAP) için başvuru çağrısında bulunmuştur. Toplumsal cinsiyete duyarlı iklim eylemi için planlar ortaya koyan GAP, BMİDÇS sürecine tüm cinsiyetler için kapsayıcı ve anlamlı bir katılım sağlamanın temel bir bileşenidir. GSI, 2017 yılında Afrika Müzakereciler Grubu'nun (AGN) BMİDÇS GAP'a sunacağı metni kolaylaştırmış ve metne katkıda bulunmuştur. 2019 yılında ise CCAFS'ın desteği, GAP'ın COP25'te nihai hale getirilmesinde etkili olmuştur. Bu destek, "Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı ve Koronivya Tarım Ortak Çalışmasının Toplumsal Cinsiyete Etkileri (Masiko ve ark., 2019)" başlıklı CCAFS-AGNES çalışma belgesinin ortak üretimini ve müzakerelerin kolaylaştırıcısı Winnie Masiko ile devam eden işbirliğini içeriyordu. AGNES Koordinatörü George Wamukoya, CCAFS tarafından AGNES'e sunulan destekle ilgili bir tartışmada, "CCAFS sonuçtan gurur duymalıdır (Freeman ve Mulema, 2021)" dedi.

AGNES, CCAFS ve Uluslararası Tropikal Tarım Merkezi (CIAT) adına GSI, Ulusal Uyum Planlarında (NAPS) ve Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılarda (NDCs) Toplumsal Cinsiyetin Anaakımlaştırılmasında En İyi Uygulamalar konusunda BMİDÇS'ye ortak bir metin sunarak katkıda bulunmuş ve kolaylaştırıcılık yapmıştır. Sunum, BMİDÇS Uyum Ofisi tarafından Uyum Komitesi 2020 gündemine sunulmuştur.

GSI, Kadın Çevre Programı (WEP) ve Çevre Bakanlığı ile işbirliği içinde Nijerya'da Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı'nın (Nijerya Federal Hükümeti, 2020) geliştirilmesini desteklemiştir. Ulusal Eylem Planı, Ağustos 2020'de Nijerya Hükümeti tarafından resmen onaylanmıştır. AGNES, bu Eylem Planını, Etiyopya ve Senegal'de CGIAR İklim Araştırmalarının Afrika'daki Etkisini Hızlandırma (AICCRA) programındaki mevcut çalışmalar da dahil olmak üzere bölgedeki benzer politikalar için bir model olarak görmektedir.

Nijerya'daki çalışmanın yanı sıra WISAT ve GSI, 15 Aralık 2020'de UNFCCC'ye sunulan Papua Yeni Gine'nin güncellenmiş NDC'sinin Uygulama Araçları'ndaki "Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme" konulu iki sayfalık bölümü yazdı.

GSI ayrıca Uganda NDC'nin güncellenmesi için toplumsal cinsiyet, ormancılık, su ve enerji konularında bir dizi tavsiyeye yol açan öncelikli alanların ve eylemlerin belirlenmesini desteklemiştir

şu anda devam etmektedir. AGNES üyesi Winifred Masiko, tavsiyelerin geliştirilmesi için ilgili bakanlıklarda çalışan personel ile birlikte çalışmıştır. Kenya'da Tarım Bakanlığı'na Toplumsal Cinsiyete Dayalı Tarım Politikası'nın güncellenmesinde destek ve girdi sağlanmıştır. Her iki rapor da şu anda ilgili Bakanlıklarda inceleme aşamasındadır.

Politika ile ilgili diğer belgeler arasında NAP'ların ve NDC'lerin toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmasına ilişkin kavramsal bir çerçevenin geliştirilmesi (Chingarande vd., 2020); ve AGNES Politika Özeti "İklim Değişikliği Karşısında Afrika Tarımında Toplumsal Cinsiyet Uçurumunun Kapatılması" (AGNES - Afrika Müzakereci Uzmanlar Grubu Desteği, 2020) yer almaktadır.

Toplumsal cinsiyet ve iklim alanında kapasite geliştirme politikası

Kapasite geliştirme faaliyetleri arasında AGNES'teki gençlerin ve toplumsal cinsiyet uzmanlarının yıllık COP toplantılarına katılımına devam eden destek ve toplumsal cinsiyet politikası geliştirme ve müzakereler konusunda politika yapıcılar için Afrika Kalkınma Bankası ile ortaklaşa düzenlenen bir dizi ulusal çalıştay yer almaktadır:

- Tanzanya milletvekillerinin toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği konusunda eğitimi (Natai vd., 2019)
- Doğu Afrika'daki ulusal politika yapıcılarla ulusal iklim politikasında toplumsal cinsiyet konulu çalıştay (<https://ccafs.cgiar.org/news/east-african-policy-makers-advocate-gender-climate-policy>)
- Küresel iklim müzakerelerinde toplumsal cinsiyet üzerine AGNES eğitim çalıştayı, Dakar, Eylül 2018.

Sürdürülebilir Geleceğe Yolculuk: CCAFS'ın Gençlerle Çalışması

CCAFS'ın gençlik çalışmaları için bir çerçeve, ilk olarak 2017 yılında Faz I Amiral Gemileri ve bölgelerindeki çalışmalara dayanarak geliştirilmiş ve gençleri üretkenliği, dayanıklılığı ve istihdam fırsatlarını artırmak için iklim-akıllı tarım (CSA) uygulamaları ve teknolojileri hakkında bilgi ile donatmayı hedeflemiştir (CCAFS, 2016). Bu gençlik stratejisi, Aşama II sırasında 6 odak alanını içerecek şekilde revize edilmiş ve geliştirilmiştir:

1. Dijital tabanlı fırsatlar da dahil olmak üzere değer zincirleri boyunca genç çiftçiler ve genç girişimciler için cazip fırsatlar sunan TDT seçeneklerinin ve teşviklerinin belirlenmesi.
2. Gençlik göçünün iklim değişikliği ve ilgili faktörlerle (ör. gıda güvenliği, istihdam, afetler ve çatışma) ilişkisini ve etkileşimini anlamak.
3. Girişimciliklerini ve iklim direncini güçlendirmek amacıyla gençlerin TDT ve iklim bilgisi ihtiyaçlarını karşılamak için dijital teknolojilerin ve katılım süreçlerinin kullanımını araştırın.
4. Gençlerin politikaya katılımı ve bunun yerel, ulusal ve küresel politika düzeylerinde (örneğin sivil toplum kuruluşları, sosyal medya, gençlik ağları ve müzakere süreçleri aracılığıyla) nasıl geliştirilebileceği konusunda stratejik araştırmalar yapın.
5. Sosyal medya, web seminerleri, katılımcı öğrenme yaklaşımları (örneğin katılımcı video, tiyatro ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT'ler) kullanımı, iklim değişikliği araştırma fırsatları ve profesyonel ağlara erişim dahil olmak üzere gençlerin kapasite gelişimine katkıda bulunun.
6. Yaşa göre ayrıştırılmış göstergeleri (verileri) izleme, değerlendirme ve öğrenme (MEL) süreçlerine dahil edin (Bullock vd., 2020).

Gençlik Stratejisi, CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme (GSI) Stratejisi (Huyer vd., 2016) ile iç içe geçmiş ve daha sürdürülebilir gelecekler için fırsatları yönlendirmek ve müzakere etmek üzere gençlerin eylemliliğini geliştiren yaklaşımları savunmuştur. Gençleri anlamak için, yerel istihdam fırsatlarını etkileyen daha geniş coğrafi özellikler,

Verimliliğin artırılması, uyum kapasiteleri ve gençlerin göçü de dâhil olmak üzere, bu faktörlerin de anlaşılması gerekmektedir. Yapısal ve kırsal dönüşüm TDT girişimleri için gerekli koşullarla etkileşim halindeyken, sosyal faktörlerin de öncelikleri ve yetenekleri doğrultusunda seçenekleri takip edebilmeleri için eşit derecede dikkate alınması gerekmektedir. Sosyal açıdan kapsayıcı ve kesişimsel yaklaşımlar, yerel ve kültürel bağlamların gençlerin fırsatlarını ve zorluklarını nasıl yapılandırıldığının daha iyi anlaşılmasını sağlar. Gençlerin içine gömülü oldukları sosyal ağlar genellikle eylemliliğe ve kaynakları güvence altına alma becerilerine aracılık eder; her ikisi de TDT girişimlerini başlatma, bunlara katılma ve bunlardan yararlanma becerilerini desteklemek için önemli olacaktır (Bullock vd., 2020).

Gençlik Stratejisi kısmen Doğu Afrika'da genç kadın ve erkeklerin tarımsal karar alma süreçlerine katılımı ve gençlerin göç eğilimleri üzerine yapılan araştırmalarla desteklenmiştir.

"İklim Değişikliğine Tarımsal Uyumda Gençlerin Karar Alma Süreçleri" konulu araştırma (Amsler vd., 2017), Doğu Afrika'daki gençlerin iklim değişikliği, Afrika'nın "gençlik şişkinliği" ve tarımsal geçim kaynaklarını sürdürmeye yönelik algılanan ilgisizlikleri nedeniyle tarımsal uyum uygulamalarının hayata geçirilmesinde ne ölçüde karar alma gücüne sahip olduklarını araştırmıştır.

Karşılaştırmalı bir politik ekoloji çerçevesi kullanılarak, Tanzanya, Kenya ve Uganda'da seçilen bölgelerde toplam 155 kırsal genç ve 42 politika yapıcı ve paydaş temsilcisi ile odak grup tartışmaları, kilit bilgilendirici ve bireylerle görüşmeler yapılmıştır. Bulgular, gençlerin iklim değişikliği ve buna nasıl uyum sağlayacakları konusunda bir anlayışa sahip olduklarını, ancak tarımsal girdi ve finansal sermaye eksikliği, yetersiz toprak sahipliği, karar alma sürecine dolaylı katılım ve pazarlara sınırlı erişim nedeniyle bu bilgileri uygulayamadıklarını göstermiştir.

İklim değişikliği, tarım, Doğu Afrika'daki uluslararası göç ve gençlik arasındaki bağlantı üzerine yapılan ilk araştırma, kıtadaki araştırma ve analizlerin genişletilmesi için bir başlangıç noktası sağlamaktadır (Bezu ., 2020). Göç, bölgedeki iklim eğilimleriyle ilişkilidir - Doğu Afrika daha uzun ve daha sık kuraklıklar yaşayacak, bu da tarımsal geçim kaynaklarının önümüzdeki on yıllarda daha savunmasız hale geleceğini göstermektedir. Bölge son birkaç on yılda göçte önemli bir artış yaşamıştır ve iklim değişikliğinin bu eğilimi hızlandırması muhtemeldir. Nicel analiz, bu hipotezi desteklemek için düşündürücü kanıtlar sunmakta ve bir ülke için daha yüksek ortalama kurak gün sayısının, o ülkeden daha yüksek göçmen stoku ile pozitif ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu araştırmanın bulgularına göre

Doğu Afrika'dan gençlerin uluslararası göç olasılığı yüksektir ve iklim değışikliğiyle birlikte artması muhtemeldir. Bölgedeki genç nüfusun kıtadaki en yüksek nüfus olmasının yanı sıra işsiz olma ihtimalinin daha yüksek olduğu, aile sorumluluklarının daha az olduğu ve bir önceki nesle göre daha eğitilmiş olduğu düşünöldüğünde bu kritik bir . Tüm bu faktörler, iklim değışikliği bağlamında daha yüksek gençlik göçü olasılığını desteklemektedir (Bezu ve diğerleri, 2020).

Toplumsal cinsiyete duyarlı tarımın uygulanması ve ölçülmesi:

Araç setleri ve rehberlik

CCAFS toplumsal cinsiyet araştırmasının I. Aşamasındaki deneyimler, farklı ortamlarda ve tarım sistemlerinde erkeklerin ve kadınların ihtiyaçlarını ele almak için çok az net kılavuzun olduğunu göstermiştir. Bu açığı kapatmak için CCAFS, uygulayıcıları ve politika yapıcıları yenilikçi toplumsal cinsiyeti dönüştürücü uygulamalar ve müdahale yaklaşımları hakkında bilgi ve araçlarla donatmanın önemini göz önünde bulundurarak, bu çalışmayı desteklemek için kılavuzlar ve araç setleri geliştirmek üzere ortaklarla birlikte çalışmıştır. Temel kaynaklar arasında 2012 CCAFS ve FAO Eğitim Kılavuzu, "Kırsal Kalkınma için Tarım ve Gıda Güvenliğinde Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Araştırması" yer almaktadır. Bu kılavuz, Bangladeş, Uganda ve Kenya'daki üç bölgede test edilen on araştırma aracı etrafındaki işbirliğinin bir ürünüdür. Kılavuz, erkeklerin ve kadınların iklim değişikliğine uyum sağlama ve iklim değişikliğini hafifletme yolları ve iklime dirençli kırsal toplulukların gelişimini desteklerken ihtiyaçlarının en iyi şekilde nasıl karşılanacağı konusunda daha iyi bilgiye ihtiyaç duyan tarımsal kalkınma uzmanlarını hedeflemektedir. Sosyal ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini dikkate alan, toplumsal cinsiyete duyarlı ve katılımcı yaklaşımlarla iklim değişikliği, toplumsal cinsiyet ve tarımsal kalkınmanın kesişimi hakkında daha fazla anlayış ve araştırma üretmeye odaklanmıştır. Kadın ve erkeklerin iklim değişikliğine nasıl uyum sağladıkları ve iklim değişikliğini nasıl hafiflettiklerinin yanı sıra farklı insan gruplarının dinamikleri, öncelikleri, görüşleri ve ihtiyaçları hakkında bilgi toplamaya yönelik araçlar ana hatlarıyla belirtilmiştir. Ayrıca kullanıcıların bu tür araştırmaları nasıl daha etkili bir şekilde yapabileceklerini belirlemelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır (FAO & CCAFS, 2013).

2014'te yayınlanan Toplumsal Cinsiyet ve Kapsayıcılık Araç Kutusu, FAO-CCAFS el kitabını temel olarak CCAFS tarafından 2013-2014 yıllarında ortaklarla birlikte yürütülen sosyal öğrenme süreçlerini entegre etmektedir. CARE International, Dünya Tarımsal Ormancılık Merkezi (ICRAF) ve CCAFS, uygulayıcılar, bilim insanları, çiftçiler, STK uzmanları ve akademisyenlerle birlikte atölye çalışmaları, saha testleri ve düşünme oturumları yoluyla araçlar ve kavramlar geliştirdi. CCAFS'de (Harvey ve diğerleri, 2013) farklı aktörleri ve bilgi kaynaklarını entegre etmeyi amaçlayan öz-düşünsel, yinelemeli ve paylaşılan öğrenme platformlarını vurgulayan daha geniş bir sosyal öğrenme yaklaşımının bir parçası olarak geliştirilmiştir. Araç Kutusu, politika ve uygulamaların dışında kalanların katılımını desteklemek için uzman güdümlü, genellikle yukarıdan aşağıya yaklaşımlara bir alternatif olarak sunulmuştur.

İklim değışikliği ve uyum konusunda programlamanın yanı sıra kadın ve erkek çiftçilerin iklim kırılganlığını azaltmak için izledikleri farklı seçenekleri anlamak. Araç Kutusu bunu, bağlam analizi için katılımcı araçlar ve bir topluluktaki refah, güçlenme ve genel sosyo-ekonomik dinamikler hakkındaki algılar hakkında bilgi dahil olmak üzere veri toplamak, sentezlemek ve analiz etmek için nitel araçlar kullanan katılımcı araştırmayı vurgulayarak yapmıştır. İklim hizmetlerine erişim, kullanım ve kontrol konularının nasıl araştırılacağı, iklim müdahalelerinin ortak faydalarının nasıl algılandığı ve nitel verilerin nasıl düzenlenip analiz edilebileceğı konularında da rehberlik sağlanmaktadır (Jost vd., 2014).

CCAFS tarafından geliştirilen diğer toplumsal cinsiyet araç setleri ve rehberleri şunlardır⁶:

- İklim-Akıllı Tarıma Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Yaklaşım: FAO ve CSA için Küresel İttifak (GACSA) ile birlikte geliştirilen Kanıtlar ve Uygulayıcılar için Rehber (Nelson & Huyer, 2016)
- Guatemala'da İklim Akıllı Tarım Girişimlerinde Toplumsal Cinsiyetin Ana Akımlaştırılmasına Yönelik Adım Adım Süreç (Acosta vd., 2020)
- İklim-akıllı tarım Önceliklerinin Katılımcı Belirlenmesi (Duong vd., 2016)
- Entegre Tarımsal Ormancılık Sistemleri için Katılımcı Tarımsal İklim Danışmanlığı Geliştirilmesi (Simelton ve ark., 2018)
- İklim Hizmetlerinin İzlenmesi ve Değerlendirilmesine Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Dahil Edilmesi (Gumucio vd., 2018).
- Cinsiyet-İklim-Hotspot Haritalama (Chanana ve Agarwal, 2020; Khatri-Chhetri ve diğerleri, 2020)
- Toplumsal Cinsiyet Güçlendirme Endeksi - CSV'ler (Hariharan ve diğerleri, 2020), iklim açısından akıllı köylere katılımdan kadınların ve erkeklerin güçlendirilmesini ölçmek için.

⁶ Ayrıca bakınız Nelson ve Forsythe, 2021, Toplumsal Cinsiyet ve İklim Dirençli Tarım: toplumsal cinsiyet dönüşümünü destekleyen pratik kaynakların gözden geçirilmesi.

Sonuç ve 'u ileriye taşımak

Genel olarak iklim değişikliği araştırmaları, kadın ve erkeklerin farklı uyum stratejileri ve kapasitelerinin yanı sıra kadınları güçlendirecek teknolojiler, uygulamalar ve elverişli ortamların anlaşılmasında büyük boşluklar olduğunu göstermektedir (FAO & CCAFS, 2013). 2020'de CCAFS toplumsal cinsiyet araştırmalarının dış değerlendirmesi, GSI destekli araştırmanın TDT ile ilgili toplumsal cinsiyet araştırmalarını şu şekilde geliştirdiğini ortaya koymuştur: kavramsal çerçeveler ve toplumsal cinsiyet ve iklim akıllı tarımın (TDT) daha iyi anlaşılması; izleme ve öğrenme; iklim bilgi hizmetleri (CIS'ler) gibi yeni temalar üzerine araştırma; CCAFS toplumsal cinsiyet ve TDT araştırmalarının bağışçılar, hükümet politikaları ve küresel yatırımlarla paylaşılması; ve bir araştırma gündemi oluşturmak için toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği üzerine öğrenilen derslerin sentezi (CAS Sekreterliği, 2020).

Şu anki kritik öncelik, toplumsal cinsiyet eşitliğinin nasıl teşvik edileceğine ve dayanıklılığın nasıl artırılacağına odaklanmaktır; dayanıklılık ve toplumsal cinsiyet eşitliği arasındaki uzun vadeli bağlantıların daha fazla araştırılmasına ihtiyaç vardır. Azalan iş yükünün dayanıklılık ve eylemlilik üzerindeki uzun vadeli etkileri nelerdir? Kolektif eylem yoluyla farklı bağlamlarda kadınların eylemliliğini ve sesini duyurmasını teşvik etmeye yönelik araştırmalara da ihtiyaç vardır.

Kadınlar ve erkekler arasındaki, haneler, topluluklar ve ülkeler içindeki ve bir topluluktaki farklı gruplar arasındaki güç ilişkileri, iklim adaptasyonunu ve dayanıklılığı koşullandırmaktadır (Colfer vd., 2018; Haapala, 2018). Güç ilişkileri adli, ekonomik, sosyal ve siyasi olmak üzere bir dizi yapı aracılığıyla ifade edilir; bu nedenle güç dengesizliklerinin üstesinden gelmek, kaynaklar (fiziksel, insani, entelektüel, maddi olmayan) ve ideoloji (inançlar, değerler, tutumlar) üzerindeki kontrolde daha fazla eşitliğin teşvik edilmesinin yanı sıra kurumlarda ve yapılarda değişiklik yapılmasını gerektirir (Rao ve Kelleher, 2005). İklim değişikliğinin erkekler üzerindeki cinsiyete dayalı etkileri, iklim değişikliği deneyimleri ve iklim değişikliğine verdikleri tepkiler ve erkeklerin kadınlara yönelik iklim uyum programlarına entegrasyonu konusunda daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır (Kantor vd., 2015).

Bununla bağlantılı olarak mevcut sosyo-kültürel normların anlaşılması gerekmektedir. Sosyal normlar çok boyutludur ve kadın ve erkeklerin kırılganlıklarını (kaynaklara erişim ve kaynakların kontrolü, yaş, medeni durum, toprak sahipliği gibi bireysel özelliklerle kesişimler), TDT'nin benimsenmesinin önündeki engelleri (okuryazarlık) etkileyen temel faktörler olarak vurgulanmıştır,

sınırlı temsilcilik, sınırlı teknik kaynaklar vb.) ve kadın ve erkeklerin benimsemesindeki farklılıkları etkileyen faktörler (yayım, kurumlar, varlık sahipliği ve erişim vb.). Bu faktörler aynı zamanda kadınların TDT'den nasıl faydalandıklarından ya da faydalanamadıklarından da sorumludur. Dolayısıyla bunların ele alınması, adaptasyonun toplumsal cinsiyet açısından daha eşitlikçi sonuçlarının sağlanması için elzemdir.

Önemli bir zorluk, ihtiyaç duyulabilecek bağlama özgü teknolojileri ve destekleyici tedbirleri belirlemektir. Farklı seçenek kombinasyonlarından hangi ödüneşimler ve ortak faydalar kadınlara fayda sağlayacak ve tarımın ve kırsal kalkınmanın toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik edecek şekilde dönüşümünü destekleyecektir (Locatelli vd., 2015)? TDT'nin benimsenmesi yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik süreçlerin veya kolaylaştırıcı mekanizmaların daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç vardır (örneğin grup temelli yaklaşımların rolü, kapasite geliştirme, eğitim vb. Buna ek olarak, 'nin benimsenmesi, uygulanması ve faydaların dağıtılması ile ilgili karar alma süreçlerinde toplumsal cinsiyet dinamiklerinin anlaşılması da daha fazla dikkat gerektirmektedir.

Bazı özel araştırma alanları, iklim adaptasyonu ve azaltımında toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve kadınların eylemliliğinin ve dayanıklılığının teşvik edilmesi açısından kritik öneme sahiptir:

- Kadınların iş yükünü azaltmak için TDT teknolojilerinin ve uygulamalarının kullanılması.
- Tarımsal iklim bilgilerine erişim; ve
- İklim politikasının oluşturulmasında kadın ve erkeklerin katılımının artırılması ve toplumsal cinsiyete duyarlı iklim politikası modelleri.
- Kapsayıcı ölçeklendirme nedir? Kim ve ne içindir? Ölçeklendirme stratejileri toplumdaki tüm grupların kapasitelerini, önceliklerini ve hedeflerini nasıl dikkate alır (Huyer, vd., 2021a; Huyer, vd., 2021b)?

Ekler

CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Kapsayıcılık Programı Yayınları, 2012-2021

2012

- Ashby J, Kristjanson P, Thornton P, Campbell B, Vermeulen S, Wollenberg E. 2012. CCAFS Toplumsal Cinsiyet Stratejisi, 2012. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/27830>
- Chaudhury M, Kristjanson P, Kyagazze F, Naab J. B, Neelormi S. 2012. İklim değişikliği ile ilgili temel araştırma konularının ele alınması için katılımcı toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşımlar: Bangladeş, Gana ve Uganda'dan kanıtlar. Çalışma Belgesi 19. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/24448>
- Kyazze FB, Owoyesigire B, Kristjanson P, Chaudhury M. 2012. İklim değişikliği karşısında çiftçilerin uyum seçeneklerini araştırmak için toplumsal cinsiyet merceğinin kullanılması: Uganda'da bir pilot çalışmanın sonuçları. CCAFS Çalışma Belgesi 26. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/23017>
- Nelson S, Chaudhury M, Tranberg H, Lambrou Y, Tapio-Biström ML, Kristjanson P. 2011. Eğitim rehberi. Kırsal Kalkınma için Tarım ve Gıda Güvenliğinde Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Araştırması. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://www.fao.org/3/md280e/md280e.pdf>

2013

- CCAFS, IFPRI, ILRI. 2013. Toplumsal Cinsiyet Hanehalkı Araştırması. Harvard Dataverse, V4. <https://hdl.handle.net/10568/78837>

2014

- CCAFS, IFPRI. 2014. Toplumsal Cinsiyet Hanehalkı Araştırması 2. Aşama. Harvard Dataverse, V3. <https://doi.org/10.7910/DVN/28324>
- Jost C, Ferdous N, Spicer TD. 2014. Toplumsal Cinsiyet ve Kapsayıcılık Araç Kutusu: İklim Değişikliği ve Tarımda Katılımcı Araştırma. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS); CARE International ve Dünya Tarımsal Ormancılık Merkezi (ICRAF). <https://hdl.handle.net/10568/45955>
- Jost CC, Kristjanson P, Ferdous N. 2014. Toplumsal cinsiyete duyarlı araştırma tasarımı için katılımcı yaklaşımlar. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/35729>
- Schuetz T, Förch W, Thornton P, Wollenberg L, Hansen J, Jarvis A, Coffey K, Bonila- Findji O, Loboguerrero Rodriguez AM, Martínez Barón D, Aggarwal P, Sebastian L, Zougmore R, Kinyangi J, Vermeulen S, Radeny M, Moussa A, Sajise A, Khatri-Chhetri A, Richards M, Jost C, Jay . 2014. Öğrenme : Bir dizi Bölgesel Planlama Çalıştayından Değişim Teorisi Dersleri. Öğrenme Dosyası No 11. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/52990>
- Twyman J, Green M, Bernier Q, Kristjanson P, Russo S, Tall A, Ampaire E, Nyasimi M, Mango J, McKune S, Mwongera C ve Ndourba, Y. 2014. Afrika'da Uyum Eylemleri: Cinsiyetin Önemli Olduğuna Dair Kanıtlar. CCAFS Çalışma Belgesi no. 83. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/51391>

- Bernier Q, Meinzen-Dick R, Kristjanson P, Haglund E, Kovarik C, Bryan E, Ringler C, Silvestri S. 2015. İklim-Akıllı Tarım Uygulamalarının Toplumsal Cinsiyet ve Kurumsal Yönleri: Kenya'dan Kanıtlar. CCAFS Çalışma Belgesi No. 79. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). [andle.net/10568/65680](https://hdl.handle.net/10568/65680)
- Ferdous N, Jost C, Kristjanson P. 2015. Uygunluk Açığının Kapatılması: Kalkınma Ortakları ve Topluluklarla Toplumsal Cinsiyeti Dönüştürücü Araştırma Yaklaşımlarının Birlikte Geliştirilmesine İlişkin Dersler. CCAFS Çalışma Belgesi no. 99. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/56630>
- Kristjanson, Patricia; Bernier, Quinn; Bryan, Elizabeth; Ringler, Claudia; Meinzen- Dick, Ruth Suseela; Ampaire, Edidah. 2015. Uganda'da toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliğine uyum: Rakai'den içgörüler. Proje Notu 3. Washington, D.C.: Uluslararası Gıda Politikası Araştırma Enstitüsü (IFPRI). <http://ebrary.ifpri.org/cdm/ref/collection/p15738coll2/id/129753>
- Kristjanson, Patricia; Bernier, Quinn; Bryan, Elizabeth; Ringler, Claudia; Meinzen- Dick, Ruth Suseela; ve Mango, Joash. 2015. Kenyalı kadın ve erkek çiftçilerle ayrı ayrı konuşarak adaptasyon olasılıkları hakkında bilgi edinme. Proje Notu 1. Washington, D.C.: Uluslararası Gıda Politikası Araştırma Enstitüsü (IFPRI). <http://ebrary.ifpri.org/cdm/ref/collection/p15738coll2/id/129755>
- Kristjanson, Patricia; Bernier, Quinn; Bryan, Elizabeth; Ringler, Claudia; Meinzen- Dick, Ruth Suseela; ve Ndour, Yacine Badiane. 2015. Senegal'de çiftçilerin iklim değişikliğine adaptasyonu için cinsiyet odaklı araştırmanın etkileri. Proje Notu 2. Washington, D.C.: Uluslararası Gıda Politikası Araştırma Enstitüsü (IFPRI). <https://hdl.handle.net/10568/72656>
- Richards M, Bruun TB, Campbell B, Gregersen LE, Huyer S, Kuntze V, Madsen STN, Oldvig MB, Vasileiou I. 2015. Ülkeler tarımsal uyum ve azaltımı nasıl ele almayı planlıyor? Niyet Edilen Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkıların bir analizi. CCAFS

Bilgi Notu. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/69115>

- Schuetz T, Förch W, Thornton PK 2015. CCAFS sonuçlara dayalı yönetim çerçevesinde raporlama ve değerlendirme. CCSL Öğrenim Dosyası 15. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).
<https://hdl.handle.net/10568/67362>
- Vermeulen SJ. 2015. İklim-akıllı tarımda cinsiyet uçurumunun kapatılması. CCAFS Bilgi Notu. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/68050>
- Waters-Bayer A, Kristjanson P, Wettasinha C, van Veldhuizen L, Quiroga G, Swaans K, Douthwaite B. 2015. Sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenen çiftçi liderliğindeki araştırmaların etkisinin incelenmesi. Tarım ve Gıda Güvenliği 4:4.
<https://doi.org/10.1186/s40066-015-0023-7>

2016

- Bryan E, Bernier Q, Espinal M, Ringler C. 2016. Toplumsal Cinsiyetin İklim Değişikliğine Uyum Programlarına Entegre Edilmesi: Sahra Altı Afrika için Araştırma ve Kapasite İhtiyaçları Değerlendirmesi. CCAFS Çalışma Belgesi no. 163. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).
<https://hdl.handle.net/10568/72482>
- Cramer L, Förch W, Mutie I, Thornton PK. 2016. Connecting women, connecting men: How communities and organisations interact to strengthen adaptive capacity and food security in the face of climate change. Toplumsal Cinsiyet, Teknoloji ve Kalkınma 20(2):169-199.
<https://hdl.handle.net/10568/78455>
- Dinesh D, Vermeulen S, Bacudo I, Martinez-Baron D, Castro-Nunez A, Hedger M, Huyer S, Iversen P, Laure A, Loboguerrero Rodriguez AM, Martius C, Neufeldt H, Nyasimi M, Richards M, Wollenberg L. 2016. Marakeş iklim görüşmelerinde tarım için seçenekler: SBSTA 45 tarım müzakerecileri için mesajlar. CCAFS Rapor No. 16. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).
[andle.net/10568/76562](https://hdl.handle.net/10568/76562)

- Gonda N. 2016. İklim değışikliğı, "teknoloji" ve toplumsal cinsiyet: Pişirme ocakları ve su depoları ile kadınların iklim değışikliğine "adaptasyonu". Toplumsal Cinsiyet, Teknoloji ve Kalkınma 20(2):149-168.<https://doi.org/10.1177/0971852416639786>
- Huyer S, Campbell BM, Hill C, Vermeulen . 2016. CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme Stratejisi. Çalışma Belgesi no. 171. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/72900>
- Huyer S. 2016. Tarımda cinsiyet uçurumunun kapatılması. Toplumsal Cinsiyet, Teknoloji ve Kalkınma 20(2):105-116. <https://doi.org/10.1177/0971852416643872>
- Huyer S. 2016. Tarımda cinsiyet uçurumunun kapatılması. Toplumsal Cinsiyet, Teknoloji ve Kalkınma 20(2):105-116. <https://doi.org/10.1177/0971852416643872>
- Jost C, Kyazze F, Naab J, Neelormi S, Kinyangi J, Zougmore R, Aggarwal P, Bhatta G, Chaudhury M, Tapio-Bistrom ML, Nelson S, Kristjanson P. 2016. Understanding gender dimensions of agriculture and climate change in smallholder farming communities, Climate and Development. <https://doi.org/10.1080/17565529.2015.1050978>
- Mittal S. 2016. Cinsiyet kapsayıcı tarımda cep telefonu destekli iklim bilgi hizmetlerinin rolü. Toplumsal Cinsiyet, Teknoloji ve Kalkınma 20(2):200-217. <https://doi.org/10.1177/0971852416639772>
- Murray U, Gebremedhin Z, Brychkova G, Spillane C. 2016. Küçük ölçekli çiftçiler ve iklim akıllı tarım: Malawi'deki küçük çiftçi kadınlar arasında teknoloji ve işgücü-üretkenlik kısıtlamaları. Toplumsal Cinsiyet, Teknoloji ve Kalkınma 20(2):117-148. <https://doi.org/10.1177/0971852416640639>
- Nelson S, Huyer S. 2016. İklim Duyarlı Tarıma Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bir Yaklaşım: Uygulayıcılar için kanıtlar ve rehberlik. İklim-Akıllı Tarım Uygulama . Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/73049>

2017

- Amsler K, Hein C, Klasek G. 2017. İklim Değişikliğine Tarımsal Adaptasyonda Gençlerin Karar Verme Süreci. CCAFS Çalışma Belgesi no. 206. Wageningen, Hollanda CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/88082>
- Cramer L, Huyer S, Lavado A, Loboguerrero AM, Martínez-Barón D, Nyasimi M, Thomas T, Thornton P, van Etten J, van Wijk M. 2017. İklim Değişikliğinin Orta Amerika ve Dominik Cumhuriyeti'nde Gıda ve Beslenme Güvenliği Üzerindeki Potansiyel Etkisini Değerlendirmek için Önerilen Yöntemler. CCAFS Çalışma Belgesi no. 196. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/80948>
- Duffy C, Murray U, Nowak A, Girvetz E, Corner-Dolloff C, Twyman J, Huyer S, Jarvis A, Spillane C. 2017. İklim-Akıllı Tarım (CSA) faaliyetlerinde cinsiyet, yoksulluk, gıda güvenliği, beslenme ve sağlık için ulusal düzeyde göstergeler. CCAFS Çalışma Belgesi no. 195. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/80722>
- Duffy C, Murray U, Nowak A, Girvetz E, Corner-Dolloff C, Twyman J, Huyer S, Jarvis A, Spillane C. 2017. İklim-Akıllı Tarım (CSA) faaliyetlerinde cinsiyet, yoksulluk, gıda güvenliği, beslenme ve sağlık için ulusal düzeyde göstergeler. CCAFS Çalışma Belgesi no. 195. Kopenhag, Danimarka: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/80722>
- Huyer S, Nyasimi M. 2017. Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme. Zimbabwe'de Tarım Eğitimi için İklim-Akıllı Tarım Kılavuzu. Kopenhag: İklim Teknolojisi Merkezi ve Ağı.
- Huyer S, Hansen J, Rose A, Vaughan C, van Huysen T. 2017. Toplumsal cinsiyet ve kırsal iklim hizmetleri hakkında bildiklerimiz: Ön bulgular ve rehberlik. CCAFS Bilgi Notu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/89438>

- Kristjanson, Patricia; Bryan, Elizabeth; Bernier, Quinn; Twyman, Jennifer; Meinzen- Dick, Ruth; Kieran, Caitlin; Ringler, Claudia; Jost, Christine; Doss, Cheryl. 2017. Değişen iklim karşısında kalkınma için tarımsal araştırmalarda toplumsal cinsiyetin ele alınması: Neredeyiz ve nereye gitmeliyiz? Uluslararası Tarımsal Sürdürülebilirlik Dergisi 15(5): 482-500. <https://doi.org/10.1080/14735903.2017.1336411>
- Nyasimi M, Huyer S. 2017. İklim değişikliği altında tarımda cinsiyet uçurumunun kapatılması. Kalkınma için Tarım 30:37-40. <https://hdl.handle.net/10568/89632>
- Wilkes A, van Dijk S. 2017. Kenya'da Biyogaz Tanıtımı ve Kullanımında Toplumsal Cinsiyet Sorunları: Bir ön inceleme. CCAFS Çalışma Belgesi no. 201. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/82831>

2018

- Aggarwal, Pramod K.; Jarvis, Andy; Campbell, Bruce M.; Zougmore, Robert B.; Khatri- Chhetri, Arun; Vermeulen, Sonja J.; Loboguerrero, Ana Maria; Sebastian, Leocadio S.Kinyangi, James; Bonilla-Findji, Osana; Radeny, Maren; Recha, John; Martinez-Baron, Deissy; Ramirez-Villegas, Julian; Huyer, Sophia; Thornton, Philip; Wollenberg, Eva; Hansen, James; Alvarez-Toro, Patricia; Aguilar-Ariza, Andrés; Arango-Londoño, David; Patiño-Bravo, Victor; Rivera, Ovidio; Ouedraogo, Mathieu; Yen, Bui Tan. 2018. İklim-akıllı köy yaklaşımı: tarımda uyum seçeneklerinin ölçeklendirilmesi için bütünleştirici bir stratejinin çerçevesi . Ekoloji ve Toplum 23(1): 14. <https://doi.org/10.5751/ES-09844-230114>
- Gumucio T, Hansen J, Huyer S, van Huysen T, Schwager S. 2018. İklim Hizmetlerinde Toplumsal Cinsiyete Daha Duyarlı İletişim Kanalları için Yolların Belirlenmesi. CCAFS Bilgi Notu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/96531>
- Gumucio T, Huyer S, Hansen J, Simelton E, Partey S, Schwager . 2018. İklim hizmetlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesine toplumsal cinsiyet eşitliğinin dahil CCAFS Çalışma Belgesi no. 249. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Araştırma Programı

Değişim, Tarım ve Gıda Güvenliği (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/99021>

- Hill C, Scarborough G. 2018. IFAD'ın ASAP Toplumsal Cinsiyet Değerlendirme ve Öğrenme İncelemesi. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/91013>
- IFAD.2 018. Nasıl yapılır: Toplumsal cinsiyeti dönüştürücü küçük ölçekli tarım adaptasyon programlarının tasarımı. Roma: IFAD.
- Martinez-Baron D. 2018. Lansman Raporu: "Orta Amerika'da politikaları bilgilendirmek için cinsiyete duyarlı İklim-Akıllı Tarım konusunda kanıt üretme" Projesi. CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/97067>
- Okello D, Mayega W, Muhumuza C, Amuge PO, Karamagi E, Amollo M, Amuku I, Kayiwa R, Bazeyo W. 2018. İklim-akıllı tarım için toplumsal cinsiyet ve inovasyon: RAN'ın tarım odaklı yeniliklerinin toplumsal cinsiyete duyarlılığının değerlendirilmesi. CCAFS Çalışma Belgesi no. 260. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/100324>
- Sriram V. 2018. Küçük Çiftçi Adaptasyonunda Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması ve Kadınların Güçlendirilmesi: IFAD'ın Küçük Ölçekli Tarımda Adaptasyon Programından Dersler. CCAFS Bilgi Notu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/91537>
- Tavenner K, Saxena T, Crane T. 2018. Kenya'daki kayıt dışı süt pazarlarına cinsiyete dayalı katılım: Düşük emisyonlu sütçülük gelişimi için çıkarımlar. CCAFS Bilgi Notu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). [andle.net/10568/97553](https://hdl.handle.net/10568/97553)

- Tavenner, K. ve Crane, .A. 2018. Kenya sütçülüğünde toplumsal cinsiyet gücü: İnekler, emtialar ve ticarileşme. Tarım ve İnsani Değerler. <https://doi.org/10.1007/s10460-018-9867-3>
- Tavenner, K., Fraval, S., Omondi, I. ve Crane, T. A. 2018. Kenya süt ürünleri sektöründe hane halkı dinamiklerinin cinsiyete göre raporlanması: Düşük emisyonlu süt ürünleri gelişimi için eğilimler ve çıkarımlar. Toplumsal Cinsiyet, Teknoloji ve Kalkınma 22(1): 1-19. <https://doi.org/10.1080/09718524.2018.1449488>

2019

- Acosta M, Bonilla-Findji O, Howland FC, Twyman J, Gumucio T, Martínez-Barón D, Le Coq JF. 2019. Paso a paso para la inclusión de género en iniciativas de agricultura sostenible adaptada al clima para Guatemala. Programa de Investigación del CGIAR en Cambio Climático, Agricultura y Seguridad Alimentaria (CCAFS). Wageningen, Países Bajos: Programa de Investigación del CGIAR en Cambio Climático, Agricultura y Seguridad Alimentaria (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/103254>
- Bezu S, Demissie T, Abebaw D, Mungai C, Kassa H, Huyer S, Solomon D. 2019. İklim değişikliği, tarım ve uluslararası göç: Afrikalı gençlerin bakış açısı. CCAFS Bilgi Notu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/106796>
- CCAFS. 2019. İklim Değişikliği, Beslenme, Toplumsal Cinsiyet ve Gençliği Ana Akımlaştırmak için Dönüşüm Yaklaşımları. Addis Ababa, Etiyopya: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/105660>
- García M; Orentlicher N; Twyman J; Eitzinger A; Bonilla O. 2019. İklim akıllı tarım uygulamalarıyla ilgili toplumsal cinsiyet göstergelerini izlemek için cep telefonlarının kullanımı üzerine düşünceler. Çalışma Belgesi. CIAT Yayın No. 487. Uluslararası Tropikal Tarım Merkezi (CIAT). Cali, Kolombiya. 24 s. <https://hdl.handle.net/10568/106120>

- Gumucio T, Hansen J, Rose A. 2019. Kadın ve erkek çiftçilerin hava durumu ve iklim bilgilerine erişimi ve kullanımı: Ruanda Tarım için İklim Hizmetleri nitel değerlendirme ön bulguları. CCAFS Bilgi Notu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/106892>
- Gumucio T, Schwager S. 2019. Kontrol Listesi: İklim Hizmetleri ve Güvenlik Ağları için Toplumsal Cinsiyet Değerlendirmeleri. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/99172>
- Huyer S, Gumucio T, Chanana N, Cramer L, Mungai C, Ouedraogo M, Simelton E, Tavenner K, Twyman J. 2019. Toplumsal cinsiyeti dönüştüren akıllı iklim tarımı için öğrenme ve eylem. CCAFS Çalışma Belgesi No. 279. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/105556>
- Masiko WK, Huyer S, Mungai C. 2019. Koronivya Ortak Tarım Çalışmasının toplumsal cinsiyete etkileri: Tarım ve gıda güvenliği üzerine AGNES pre-SBs 50 strateji toplantısı için arka plan belgesi. CCAFS Çalışma Belgesi No. 272. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). [andle.net/10568/103230](https://hdl.handle.net/10568/103230)
- Munyaradzi Junia Mutenje, Cathy Rozel Farnworth, Clare Stirling, Christian Thierfelder, Walter Mupangwa, Isaiah Nyagumbo. (2019). Güney Afrika'da iklim-akıllı tarım seçeneklerinin maliyet-fayda analizi: Cinsiyet ve teknolojinin dengelenmesi, Ekolojik Ekonomi, Cilt 163, 126-137. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2019.05.013>.

2020

- AGNES. 2020. İklim Değişikliği Karşısında Afrika Tarımında Cinsiyet Uçurumunun Kapatılması. Politika Özeti. <https://hdl.handle.net/10568/107811>
- Ampaire E, Acosta M, Huyer S, Kigonya R, Muchunguzi P, Muna R, Jassogne L. 2020. İklim değişikliği, tarım ve doğal kaynak politikalarında toplumsal cinsiyet: Doğu Afrika'dan içgörüler. Climatic Change 158:43-60. <https://hdl.handle.net/10568/101649>

- Bezu S, Demissie T, Abebaw D, Mungai C, Samuel S, Radeny M, Huyer S, Solomon D. 2020. İklim değışikliğı, tarım ve uluslararası göç bağlantısı: Afrikalı gençlerin bakış açısı. CCAFS Çalışma Belgesi no. 324. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/110278>
- Bonilla-Findji O, Eitzinger A, Bejarano G, Ortega A, Moreno MF, Muriel J. 2020. Orta Amerika'da cinsiyete duyarlı iklim Akıllı Tarım izleme çerçevesinin uygulanmasından elde edilen sentez ve temel bilgiler: Olopa (Guatemala) ve Santa Rita (Honduras) İklim Akıllı Köylerinde zamansal ve mekansal dinamikler. CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/111546>
- Bullock R, Huyer S, Shai T, Nyasimi M. 2020. CCAFS Gençlik ve İklim-Akıllı Tarım (CSA) Stratejisi. CCAFS Çalışma Belgesi no. 332. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/110552>
- Chingarande D, Huyer S, Lanzarini S, Makokha JN, Masiko W, Mungai C, Njuki J, Adera EO, Omolo N, Wamukoya G, Waroga V. 2020. Sahra Altı Afrika'da Ulusal Uyum Planlaması ve uygulamasında toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına ilişkin arka plan belgesi. CCAFS Çalışma Belgesi no. 323. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/110699>
- De Pinto A, Bryan E, Aberman NL. 2020. İklim değışikliğı, toplumsal cinsiyet, gençlik ve beslenme durum analizi - Malavi. IFAD Raporu. CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/107383>
- De Pinto A, Bryan E, Aberman NL. 2020. İklim değışikliğı, toplumsal cinsiyet, gençlik ve beslenme durum analizi - Etiyopya. IFAD Raporu. CGIAR İklim Değışikliğı, Tarım ve Gıda Güvenliğı Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/107381>

- De Pinto A, Bryan E, Aberman NL. 2020. İklim değışikliği, toplumsal cinsiyet, gençlik ve beslenme durum analizi - Gana. IFAD Raporu. CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). andle.net/10568/107382
- De Pinto A, Bryan E, Aberman NL. 2020. İklim değışikliği, toplumsal cinsiyet, gençlik ve beslenme durum analizi - Uganda. IFAD Raporu. CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). andle.net/10568/107384
- Gumucio T, Hansen J, Huyer S, van Huysen T. 2020. Toplumsal cinsiyete duyarlı kırsal iklim hizmetleri: literatür incelemesi. İklim ve Kalkınma. <https://doi.org/10.1080/17565529.2019.1613216>
- Gumucio T, Hansen J, Nsengiyumva G, Birachi E, Kagabo D, Rose A, Munyangeri Y. 2020. Ruanda Tarım için İklim Hizmetleri: Toplumsal Cinsiyet Merceğinden Niteliksel Değerlendirme. CCAFS Çalışma Belgesi no. 315. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/109139>
- Gutierrez-Montes I, Arguedas M, Ramirez-Aguero F, Mercado L, Sellare J. 2020. İklim-akıllı tarım projelerinin izleme ve değerdendirmesine toplumsal cinsiyetin daha iyi entegre edilmesi için bir çerçeve oluşturulmasına katkı: MAP-Norveç deneyimi. Climatic Change 158:93-106. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2231-1>
- Hariharan VK, Mittal S, Rai M, Agarwal T, Kalvaniya KC, Stirling CM, Jat ML. 2029. İklim-akıllı köy yaklaşımı çiftçi hanelerinde cinsiyet eşitliğini etkiliyor mu? Hindistan'da iki zıt ekoloji örneği. İklim Değişikliği 158:77-90. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2321-0>
- Huyer S, Acosta M, Gumucio T, Ilham JIJ. 2020. Gelgiti tersine çevirebilir miyiz? İklim politikasında toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle yüzleşmek. Toplumsal Cinsiyet ve Kalkınma 28(3):571-591. <https://doi.org/10.1080/13552074.2020.1836817>

- Huyer S, Gumucio T. 2020. Kuyuya Geri Dönmek: Kadınlar, Temsilîyet ve İklim Adaptasyonu. *World Journal of Agriculture and Soil Science* 5(3):2020. <https://hdl.handle.net/10568/108861>
- Huyer S, Partey ST. 2020. Fırtınayı atlarmak mı yoksa normları yıkmak mı? İklim dirençli tarımda toplumsal cinsiyet eşitliğini ileriye taşımak - İklim Akıllı Tarımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Özel Sayısına Giriş: Yaklaşımlar ve Fırsatlar. *Climatic Change* 158:1-12. <https://doi.org/10.1007/s10584-019-02612-5>
- Khatri-Chhetri A, Regmi PP, Chanana N, Aggarwal PK. 2020. Yüksek iklim riski taşıyan bölgelerde kadın çiftçilerin angarya işlerini azaltmada iklim akıllı tarımın potansiyeli. *Climatic Change* 158:29-42. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2350-8>
- Khatri-Chhetri A, Regmi PP, Chanana N, Aggarwal PK. 2020. Yüksek iklim riski taşıyan bölgelerde kadın çiftçilerin angarya işlerini azaltmada iklim akıllı tarımın potansiyeli. *Climatic Change* 158:29-42. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2350-8>
- Partey ST, Dakorah AD, Zougmore RB, Ouédraogo M, Nyasimi M, Nikoi GK, Huyer S. 2020. Toplumsal cinsiyet ve iklim riski yönetimi: Gana'da iklim bilgisi kullanımına ilişkin kanıtlar. *Climatic Change* 158:61-75. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2239-6>
- Steiner A, Aguilar G, Bomba K, Bonilla JP, Campbell A, Echeverria R, Gandhi R, Hedegaard C, Holdorf D, Ishii N, Quinn K, Ruter B, Sunga I, Sukhdev P, Verghese S, Voegelé J, Winters P, Campbell B, Dinesh D, Huyer S, Jarvis A, Loboguerrero Rodriguez AM, Millan A, Thornton P, Wollenberg L, Zebiak S. 2020. İklim değişikliği altında gıda sistemlerini dönüştürmek için eylemler. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/108489>
- Tavenner K, Cramer L, Thornton P, Huyer S. 2020. Alt-IDO'lardan Etkiye: CCAFS'de Toplumsal Cinsiyetle İlgili Politika Göstergeleri Geliştirme Kılavuzu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). [andle.net/10568/110832](https://hdl.handle.net/10568/110832)

- Acosta M, Riley S, Bonilla-Findji O, Acosta M, Riley S, Martínez-Barón D, Howland F, Huyer S, Castellanos A, Martínez DJ, Chanana N. 2021. Latin Amerika'nın seçilmiş iklim-akıllı köylerinde kadınların iklim-akıllı tarım müdahalelerine farklılaşan erişiminin araştırılması. Sustainability 13(19):10951. <https://doi.org/10.3390/su131910951>
- Bryan, Elizabeth; Kato, Edward; ve Bernier, Quinn. 2021. Bangladeş'te iklim-akıllı tarım uygulamalarının farkındalığı ve benimsenmesinde cinsiyet farklılıkları. In Toplumsal Cinsiyet, İklim Değişikliği ve Geçim Kaynakları: Kırılganlıklar ve Adaptasyonlar, eds. Joshua Eastin ve Kendra Dupuy. Üçüncü Bölüm: İklim değişikliğinin geçim kaynakları üzerindeki cinsiyete etkilerinin ele alınması, Bölüm 10, Pp. 123-142. <https://www.cabi.org/bookshop/book/9781789247077/>
- CCAFS. 2021. Gana'da iklim-akıllı tarımın cinsiyet profili. CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS), Batı Afrika Programı, Uluslararası Yarı Kurak Tropik Bitkiler Araştırma Enstitüsü (ICRISAT). <https://hdl.handle.net/10568/111543>
- Duyen TNL, Rañalo RF, Sander BO, Wassmaann R, Nguyen DT, Ngoc NNK. 2021. Kuzey, Orta ve Güney Vietnam'da pirinç üretiminde toplumsal cinsiyet ve gençlik sorunlarının karşılaştırmalı analizi. İklim ve Kalkınma 13(2):115-127. <https://doi.org/10.1080/17565529.2020.1734771>
- Anton Eitzinger, Gordon Nii Koi, Slavchevska, Vanya, Osana Bonilla-Findji. **2021. İklim adaptasyon projelerinde güçlendirmeye ilişkin toplumsal cinsiyet verileri için 5Q yaklaşımı: Gana'da vaka çalışması. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).**
- Freeman K, Mulema A. 2021. Afrika'da iklim politikasının cinsiyetlendirilmesine ilişkin sonuç raporu. CCAFS Çalışma Belgesi no. 350. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/111809>

- Gumucio T, Kramer B, Ragasa C, Pyburn R, Galie A, Dejene Aredo S, Jumba H, Nimorme E, Omondi I, Sufian FD. 2021. Toplumsal cinsiyet ve tohum girişimciliği: Etiyopya, Gana, Kenya ve Tanzanya'da vaka çalışmaları. CCAFS Çalışma Belgesi no. 412. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).<https://hdl.handle.net/10568/117469>
- Huyer, S. Chanana, N. 2021. Toplumsal cinsiyete duyarlı tarım: Toplumsal cinsiyet ve sosyal açıdan kapsayıcı iklime dirençli tarım için bir gündem. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).
<https://hdl.handle.net/10568/117523>
- Huyer, S., Gumucio, T., Tavenner, K., Acosta, vd. 2021. Kırılganlıktan eylemliliğe: iklim adaptasyonu ve azaltımında toplumsal cinsiyet eşitliği. R. Pyburn & A. van Eerdewijk (Der.), Tarımsal ve çevresel araştırmalar yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi: geçmiş, bugün ve gelecek. IFPRI. <https://www.ifpri.org/publication/vulnerability-agency-climate-adaptation-and-azaltim>
- Huyer, S., Gumucio, T., Tavenner, K., Acosta, vd. 2021. Kırılganlıktan eylemliliğe: iklim adaptasyonu ve azaltımında toplumsal cinsiyet eşitliği. R. Pyburn & A. van Eerdewijk (Der.), Tarımsal ve çevresel araştırmalar yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi: geçmiş, bugün ve gelecek. IFPRI. <https://www.ifpri.org/publication/vulnerability-agency-climate-adaptation-and-azaltim>
- Kramer B, Rose A, Dejene S, Mukangabo E, Mollerstrom J, Seymour G, Kagabo D. 2021. Tarımda iklim hizmetleri için toplumsal cinsiyet etkilerini değerlendirmeye yönelik yeni araçlar tasarlamak: Ruanda'da bir dizi saha deneyine giriş. CCAFS Bilgi Notu. Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).
<https://hdl.handle.net/10568/117471>
- Mulema AA, Cramer L, Huyer S. 2021. Toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği politika süreçlerine paydaş katılımı: CCAFS'den dersler. CCAFS Çalışma Belgesi no. 349.

Wageningen, Hollanda: CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/112924>

- Tavenner K, Crane TA, Saxena T. 2021. Yoğunlaştırma Altında " Bozmak" mı? Kenya'daki Kadın Süt Pazarlamacıları için Cinsiyete Dayalı Takas. Kırsal Sosyoloji 86(1):110-138. <https://doi.org/10.1111/ruso.12345>
- Waithanji E. 2021. Kenya'nın taslak tarım sektörü Toplumsal Cinsiyet Politikası üzerine politika notu. CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). <https://hdl.handle.net/10568/116804>

Referanslar

- Acosta, M., Bonilla Findji, O., Howland, F. C., Twyman, J., Gumucio, T., Martínez Barón, D., & le Coq, J. F. (2020). *Guatemala için iklim uyarlanmış sürdürülebilir tarım girişimlerine toplumsal cinsiyetin dahil edilmesi için adım adım*.
- Africa Enterprise Challenge Fund, & Reading Üniversitesi. (2014). *Shamba Shape Up'ın Etkilerinin Değerlendirilmesi* (Ekim Sayısı). <https://cgspace.cgiar.org/rest/bitstreams/64998/retrieve>
- AGNES - Afrika Müzakereci Uzmanlar Grubu Desteği. (2020). *İklim Değişikliği Karşısında Afrika Tarımında Cinsiyet Uçurumunun Kapatılması*.
- Agwu, J. ve Okhimamwe, M. (2009). *Nijerya'da Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği*. Heinrich Böll Stiftung Derneği (HBS).
- Alkire, S., Meinzen-Dick, R., Peterman, A., Quisumbing, A., Seymour, G., & Vaz, A. (2013). Tarımda Kadınların Güçlendirilmesi Endeksi. *Dünya Kalkınma*, 52. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2013.06.007>
- Ampaire, E. L., Acosta, M., Huyer, S., Kigonya, R., Muchunguzi, P., Muna, R., & Jassogne, L. (2020). İklim değişikliği, tarım ve doğal kaynak politikalarında toplumsal cinsiyet: Doğu Afrika'dan içgörüler. *Climatic Change*, 158(1), 43-60. <https://doi.org/10.1007/s10584-019-02447-0>
- Amsler, K., Hein, C., & Klasek, G. (2017). Tarımsal İklim Değişikliği Adaptasyonlarında Gençlerin Karar Verme Süreçleri: Doğu Afrika'dan araştırma bulguları. *CGSpace - CGIAR içinde* (Nisan sayısı). <http://hdl.handle.net/10568/80891>
- Aryal, J. P., Farnworth, C. R., Khurana, R., Ray, S., Sapkota, T. B., & Rahut, D. B. (2020). Kadınların tarımsal teknoloji benimseme kararlarına katılımı iklim-akıllı tarımın benimsenmesini etkiliyor mu? Hindistan'ın Hint-Gangetik Ovalarından içgörüler. *Review of Development Economics*, 24(3), rode.12670. <https://doi.org/10.1111/rode.12670>
- Ashby J, P. Kristjanson, P. Thornton, B. Campbell, S. Vermeulen, E. W. (2012). *CCAFS Toplumsal Cinsiyet Stratejisi* (Şubat sayısı). CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Programı.
- Bernier, Q., Meinzen-Dick, R., Kristjanson, P., Haglund, E., Kovarik, C., Bryan, E., Ringler, C., & Silvestri, S. (2015). *İklim-Akıllı Tarım Uygulamalarının Toplumsal Cinsiyet ve Kurumsal Yönleri: Kenya'dan Kanıtlar*. 79. [https://cgspace.cgiar.org/bitstream/handle/10568/65680/Gender and Institutions Working Paper 79.pdf?sequence=1](https://cgspace.cgiar.org/bitstream/handle/10568/65680/Gender%20and%20Institutions%20Working%20Paper%2079.pdf?sequence=1)
- Beuchelt, T. D., & Badstue, L. (2013). Toplumsal cinsiyet, beslenme ve iklim açısından akıllı gıda üretimi: Fırsatlar ve ödünleşimler. *Food Security*, 5(5), 709-721. <https://doi.org/10.1007/s12571-013-0290-8>

- Bezu, S., Demissie, T., Abebaw, D., Mungai, C., Kassa, H., Huyer, S., & Solomon, D. (2020). İklim değışikliği, tarım ve uluslararası göç bağlantısı: Afrikalı gençlerin bakış açısı. *CCAFS Çalışma Belgesi*, 324(324).
- Bullock, R., Huyer, S., Shai, T., & Nyasimi, M. (2020). *CCAFS Gençlik ve İklim-Akıllı Tarım (CSA) Stratejisi*. <https://cgspace.cgiar.org/handle/10568/110552>
- CAS Sekreteryası (CGIAR Danışma Hizmetleri Ortak Sekreteryası). (2020). CGIAR Araştırma Programı 2020 İncelemeleri: İklim Değışikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği. Roma: CAS Sekreteryası Değerlendirme Fonksiyonu. <https://cas.cgiar.org/>
- CCAFS. 2021. Gana'da iklim-akıllı tarımın cinsiyet profili. CGIAR İklim Değışikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS), Batı Afrika Programı, Uluslararası Yarı Kurak Tropik Bitkiler Araştırma Enstitüsü (ICRISAT).
- CCAFS (CGIAR İklim Değışikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı) (2016) Tam Teklif 2017-2022. CGIAR İklim Değışikliği Araştırma Programı. Tarım ve Gıda Güvenliği (CCAFS), Kopenhag.
- Chanana, N., Khatri-chhetri, A., Pande, K., & Joshi, R. (2018). Tarımda uyum seçeneklerinin ölçeklendirilmesinde toplumsal cinsiyetin iklim-akıllı köy yaklaşımına entegre edilmesi. *CCAFS Bilgi Notu. CGIAR İklim Değışikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS), Temmuz*, 1-7. <https://pdfs.semanticscholar.org/22f3/de59816b9982821bfbbebb0706ecd95548967.pdf>
- Chanana-Nag, N., & Aggarwal, P. K. (2020). Tarımda kadın ve iklim riskleri: kalkınma için sıcak noktalar. *Climatic Change*, 158(1), 13-27. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2233-z>
- Chingarande, D., Huyer, S., Lanzarini, S., Makokha, J., Masiko, W., Mungai, C., Njuki, J., Adera, E., Omolo, N., Wamukoya, G., & Waroga, V. (2020). *Sahra Altı Afrika'da Ulusal Uyum Planlaması ve uygulamasında toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasına ilişkin arka plan belgesi*.
- Colfer, C. J. P., Sijapati Basnett, B., & Ihalainen, M. (2018). 'Kesışimselliği' anlamlandırmak: İnsanları ve ormanları sevenler için bir el kitabı. CIFOR.
- Collins, A. (2018). Her şeyi doğru mu söylüyoruz? İklim akıllı tarımda cinsiyetçi söylem. *The Journal of Peasant Studies*, 45(1), 175-191. <https://doi.org/10.1080/03066150.2017.1377187>
- Cramer, L., Förch, W., Mutie, I., & Thornton, P. K. (2016). Connecting Women, Connecting Men: How Communities and Organisations Interact to Strengthen Adaptive Capacity and Food Security in the Face of Climate Change. *Gender, Technology and Development*, 20(2), 169-199. <https://doi.org/10.1177/0971852416639771>

- Dankelman, I. (2010). Giriş: Toplumsal Cinsiyet, Çevre ve İklim Değişikliğini Keşfetmek. İçinde I. Dankelman (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği: Giriş*. Routledge.
- Diouf, N. S., Ouedraogo, I., Zougmore, R. B., Ouedraogo, M., Partey, S. T., & Gumucio, T. (2019). Senegal'de tarım için iklim bilgi hizmetlerine cinsiyete dayalı erişimi etkileyen faktörler. *Gender, Technology and Development*, 0(0), 1-18. <https://doi.org/10.1080/09718524.2019.1649790>
- Djoudi, H., Locatelli, B., Vaast, C., Asher, K., Brockhaus, M., & Basnett Sijapati, B. (2016). Dikotomilerin ötesinde: İklim değişikliği çalışmalarında toplumsal cinsiyet ve kesişen eşitsizlikler. *Ambio*, 45(S3), 248-262. <https://doi.org/10.1007/s13280-016-0825-2>
- Duong, M. T., Simelton, E., & Le, V. H. (2016). *İklim-akıllı tarım önceliklerinin katılımcı bir şekilde belirlenmesi* (Sayı 175).
- Duong, T. M., Smith, A., Le, T. T., Simelton, E., & Coulter, M. (2017). *Tarımsal İklim Bilgi Hizmetlerinde Cinsiyet Farklılıkları* (Eylül 2017 sayısı).
- FAO, & CCAFS. (2013). *Kırsal Kalkınma için Tarım ve Gıda Güvenliğinde Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Araştırması* (Second ed). FAO. <http://www.fao.org/climatechange/29830-0beb869615795a9960ada6400c62b3783.pdf>
- Nijerya Federal Hükümeti. (2020). *Nijerya için Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı*. Nijerya Federal Hükümeti. <http://dhq.climatechange.gov.ng/Documents/climate-change-and-gender-action-plan.pdf>
- Ferguson, H. & Kepe, T. (2011). Tarımsal kooperatifler ve kadınların sosyal açıdan güçlendirilmesi: Uganda'dan bir vaka çalışması. *Development in Practice*, 21(3), 421-429. [10.1080/09614524.2011.558069](https://doi.org/10.1080/09614524.2011.558069)
- Freeman, K., & Mulema, A. (2021). *Afrika'da iklim politikasının cinsiyetlendirilmesine ilişkin sonuç raporu*. Gumucio, T., Hansen, J., Huyer, S., Huysen, T. van, & Schwager, S. (2018). *İklim değişikliği için Toplumsal Cinsiyete Duyarlı İklim Hizmetlerine Ulaşmak*. Ekim.
- Gumucio, T., Hansen, J., Huyer, S., & van Huysen, T. (2020a). Toplumsal cinsiyete duyarlı kırsal iklim hizmetleri: literatür incelemesi. *Climate and Development*, 12(3), 241-254. <https://doi.org/10.1080/17565529.2019.1613216>
- Gumucio, T., Hansen, J., Huyer, S., & van Huysen, T. (2020b). Toplumsal cinsiyete duyarlı kırsal iklim hizmetleri: literatür incelemesi. *Climate and Development*, 12(3), 241-254. <https://doi.org/10.1080/17565529.2019.1613216>
- Gumucio, T., Huyer, S., Hansen, J., Simelton, E., Partey, S. T., & Schwager, S. (2018). *İklim hizmetlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesine toplumsal cinsiyet eşitliğinin dahil edilmesi*.

- Gumucio, T., & Rueda, M. T. (2015). Latin Amerika'da Toplumsal Cinsiyeti Kapsayıcı İklim Değişikliği Politikalarını Etkilemek. *Journal of Gender, Agriculture and Food Security*, 1(2), 42-61.
<https://doi.org/10.22004/AG.ECON.246049>
- Gumucio, T., Twyman, J., & Clavijo, M. (2017). *Nikaragua'daki Çiftliklerde Ağaçların Cinsiyete Dayalı Perspektifleri: Considerations for Agroforestry, Coffee Cultivation, and Climate Change* (Issue Koczberski 2007). <https://ccafs.cgiar.org/publications/gendered-perspectives-trees-farms-nicaragua-considerations-agroforestry-coffee#.WMa1xqLauUk>
- Gutierrez-Montes, I., Arguedas, M., Ramirez-Aguero, F., Mercado, L., & Sellare, J. (2020). İklim akıllı tarım projelerinin izleme ve değerlendirmesine toplumsal cinsiyetin daha iyi entegre edilmesi için bir çerçeve oluşturulmasına katkı: MAP-Norveç deneyimi. *Climatic Change*, 158(1), 93-106.
<https://doi.org/10.1007/s10584-018-2231-1>
- Haapala, A. (2018). Teknoloji öncelikli iklim değişikliğine uyum müdahalesinde baskıcı ve özgürleştirici potansiyellerin feminist bir analizi: Laos'taki Phailom topluluğundan bir vaka çalışması. In T. Paris & M. Rola- Rubzen (Eds.), *Tarımda iklim değişikliği araştırmalarının toplumsal cinsiyet boyutu (Güneydoğu Asya'da vaka çalışmaları)*. CGIAR İklim Değişikliği Araştırma Programı. Tarım ve Gıda Güvenliği (CCAFS).
- Hariharan, V. K., Mittal, S., Rai, M., Agarwal, T., Kalvaniya, K. C., Stirling, C. M., & Jat, M. L. (2020). İklim akıllı köy yaklaşımı çiftçi hanelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini etkiliyor mu? Hindistan'da iki zıt ekoloji örneği. *Climatic Change*, 158(1), 77-90. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2321-0>
- Harvey B, Ensor J, Garside B, Woodend J, Naess LO, Carlile L. 2013. Uygulamada sosyal öğrenme: İklim değişikliği için dersler, etkiler ve araçlar üzerine bir inceleme. CCAFS Çalışma Belgesi no. 38. CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS). Kopenhag, Danimarka.
- Huyer, S. (2019). Değişen İklimde Bilgi ve İletişim Teknolojileri: Toplumsal Cinsiyeti Dönüştürücü Gıda Güvenliğine Giden Yol. A. Sey & N. Hafkin (der.), *Taking Stock: Toplumsal Cinsiyet Dijital Eşitliğine İlişkin Veri ve Kanıtlar*. Birleşmiş Milletler Üniversitesi.
<https://i.unu.edu/media/cs.unu.edu/attachment/4040/EQUALS-Research-Report-2019.pdf>
- Huyer, S., Acosta, M., Gumucio, T., & Ilham, J. I. J. (2020). Gelgiti tersine çevirebilir miyiz? İklim politikasında toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle yüzleşmek. *Gender & Development*, 28(3), 571-591.
<https://doi.org/10.1080/13552074.2020.1836817>
- Huyer, S., Campbell, B. M., Hill, C., & Vermeulen, S. (2016). *CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal İçerme Stratejisi* (Sayı 171). CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Araştırma Programı (CCAFS).

- Huyer S, Gumucio T, Chanana N, Cramer L, Mungai C, Ouedraogo M, Simelton E, Tavenner K, T. J. (2019). *Toplumsal cinsiyeti dönüştürücü iklim-akıllı tarım için öğrenme ve eylem*. <https://ccafs.cgiar.org/resources/publications/learning-and-action-gender-transformative-climate-smart-agriculture>
- Huyer, S., Gumucio, T., Tavenner, K., Acosta, M., Chanana, N., Khatri-Chhetri, A., Mungai, C., Ouedraogo, M., Otieno, G., Radeny, M., Recha, J., & Simelton, E. (2021). Kırılganlıktan : iklim adaptasyonu ve azaltımında toplumsal cinsiyet eşitliği. R. Pyburn & A. van Eerdewijk (Der.), *Tarımsal ve çevresel araştırmalar yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi: geçmiş, bugün ve gelecek*. IFPRI. <https://www.ifpri.org/publication/vulnerability-agency-climate-adaptation-and-azaltim>
- Huyer, S., Hansen, J., Rose, A., Vaughan, C., & Huysen, T. van. (2017). *Toplumsal Cinsiyet ve Kırsal İklim Hizmetleri Hakkında Bildiklerimiz Ön Bulgular ve Rehberlik*.
- Huyer, S., & Partey, S. (2020). Fırtınayı atlatmak mı, normları yıkmak mı? İklim dirençli tarımda toplumsal cinsiyet eşitliğini ileriye taşımak. *Climatic Change*, 158(1), 1-12. <https://doi.org/10.1007/s10584-019-02612-5>
- Huyer, S., Recha, J., Buzingo, J., Vertegaal, D. M., Chanana, N., Mugo, V., Bullock, R., Firmian, I., Healy-Thow, S., Karakolis, D., Mungai, C., Radeny, ., Salawu, A., & Sargeant, S. (2022). Değişim için Örgütlenme: Çiftçiler, Kadınlar, Gençler ve Topluluklar Kendilerini Güçlendiriyor. B. Campbell, P. Thornton, A. Loboguerrero, Dinesh; D., & A. Nowak (Eds.), *Transforming Food Systems Under Climate Change* içinde. Cambridge Üniversitesi Yayınları.
- Huyer, S., Simelton, E., Chanana, N., Mulema, A. A., & Marty, E. (2021). Fırsatların Genişletilmesi: Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Açidan Kapsayıcı İklim Dirençli Tarım İçin Bir Çerçeve. *Frontiers in Climate*, 3. <https://doi.org/10.3389/fclim.2021.718240>
- Huyer, S., Twyman, J., Koningstein, M., Ashby, J., & Vermeulen, S. (2015). *Değişen iklimde kadın çiftçileri desteklemek: beş politika dersi* (Ekim sayısı). CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Programı. <https://cgspace.cgiar.org/rest/bitstreams/60479/retrieve>
- Ingabire, C. (2021). *Çiftçilerin İklim Bilgilerine Erişiminde Toplumsal Cinsiyet Uçurumlarının Kapatılması: Ruanda'daki Radyo Dinleyici Kulüpleri Örneği*.
- Uluslararası Gıda Politikaları Araştırma Enstitüsü. (2018). *IFPRI-CCAFS Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Anket Verileri: Rakai, Uganda* (A. ve F. S. International Food Policy Research Institute (IFPRI) A4 - CGIAR Program on Climate Change, Ed.; V1 ed.). Harvard Dataverse. <https://doi.org/10.7910/DVN/CBVLK5>
- Jost, C., Ferdous, N., & Spicer, T. D. (2014). *Toplumsal Cinsiyet ve Kapsayıcılık Araç Kutusu: İklim Değişikliği ve Tarımda Katılımcı Araştırma*.

- Jost, C., Kyazze, F., Naab, J., Neelormi, S., Kinyangi, J., Zougmore, R., Aggarwal, P., Bhatta, G., Chaudhury, M., Tapio-Bistrom, M.-L., Nelson, S., & Kristjanson, P. (2016). Küçük çiftçi topluluklarında tarım ve iklim değişikliğinin toplumsal cinsiyet boyutlarını anlamak. *Climate and Development*, 8(2), 1-12. <https://doi.org/10.1080/17565529.2015.1050978>
- Kantor, P., Morgan, M., & Choudhury, A. (2015). Eşitsizliği Gidererek Sonuçları Güçlendirmek: Kalkınma için Tarımsal Araştırmalarda Toplumsal Cinsiyeti Dönüştürücü Yaklaşımların Rolü. *Gender, Technology and Development*, 19(3), 292-319. <https://doi.org/10.1177/0971852415596863>
- Khatri-Chhetri, A., Regmi, P. P., Chanana, N., & Aggarwal, P. K. (2020). Yüksek iklim riski taşıyan bölgelerde kadın çiftçilerin angarya işlerini azaltmada iklim akıllı tarımın potansiyeli. *Climatic Change*, 158(1), 29-42. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2350-8>
- Kristjanson, P., Bryan, E., Bernier, Q., Twyman, J., Meinzen-Dick, R., Kieran, C., Ringler, C., Jost, C., & Doss, C. (2017). Değişen iklim karşısında kalkınma için tarımsal toplumsal cinsiyetin ele alınması: Neredeyiz ve nereye gitmeliyiz? *International Journal of Agricultural Sustainability*, 15(5), 482-500. <https://doi.org/10.1080/14735903.2017.1336411>
- Kristjanson, Patricia; Bernier, Quinn; Bryan, Elizabeth; Ringler, Claudia; Meinzen-Dick, Ndour, Y. 2015a. Senegal'de toplumsal cinsiyet odaklı araştırmaların çiftçilerin iklim değişikliğine uyumu etkileri. Proje Notu 3. Washington, D.C.: Uluslararası Gıda Politikası Araştırma Enstitüsü (IFPRI).
- Kristjanson, Patricia; Bernier, Quinn; Bryan, Elizabeth; Ringler, Claudia; Meinzen-Dick, Ruth Suseela; Ampaire, Edidah. 2015b. Uganda'da toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliğine uyum: Rakai'den içgörüler. Proje Notu 3. Washington, D.C.: Uluslararası Gıda Politikası Araştırma Enstitüsü (IFPRI). <http://ebrary.ifpri.org/cdm/ref/collection/p15738coll2/id/129753>
- Kristjanson, P., Waters-Bayer, A., Johnson, N., Tipilda, A., Njuki, J., Baltenweck, G.D., MacMillan, D. (2014). Hayvancılık ve kadınların geçim kaynakları: son kanıtların gözden geçirilmesi. Quisumbing, A., Meinzen-Dick, R., Raney, T., Croppenstedt, A., Behrman, J.A., Peterman (Ed.), *Gender in Agriculture and Food Security içinde: Bilgi Açığının Kapatılması*. Springer Hollanda.
- Locatelli B, Pavageau C, Pramova E, Di Gregorio M (2015) Tarım ve ormancılıkta iklim değişikliğinin azaltılması ve uyumun bütünleştirilmesi: fırsatlar ve ödünleşimler. *Wiley Interdiscip Rev Clim Chang* 6(6):585-598. <https://doi.org/10.1002/wcc.357>
- Masiko, W., Huyer, S., & Mungai, C. (2019). *Koronivya Ortak Tarım Çalışmasının toplumsal cinsiyete etkileri: Tarım ve gıda güvenliği üzerine AGNES pre-SBs 50 strateji toplantısı için arka plan belgesi*.

- Mittal, S. (2016). Cinsiyet Kapsayıcı Tarımda Cep Telefonu Destekli İklim Bilgi Hizmetlerinin Rolü. *Gender, Technology and Development*, 20(2), 200-217.
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0971852416639772>
- Mulema, A., Cramer, L., & Huyer, S. (2021). *Toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği politika süreçlerine paydaş katılımı: CCAFS'den dersler*.
- Mungai, C., Opondo, M., Outa, G., Nelson, V., Nyasimi, M., & Kimeli, P. (2017). Cinsiyete Dayalı Kesişimsellik Merceğinden İklim-Akıllı Tarımın Benimsenmesi: Batı Kenya'dan Deneyimler. W. L. Filho (Ed.), *Climate Change Adaptation in Africa* (pp. 587-601) içinde. Springer.
- Murray, U., Gebremedhin, Z., Brychkova, G., & Spillane, C. (2016). Küçük çiftçi ve iklim akıllı tarım: Malawi'deki küçük çiftçi kadınlar arasında teknoloji ve işgücü-üretkenlik kısıtlamaları. *Gender, Technology and Development*, 20(2), 117-148.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0971852416640639>
- Mutenje, M. J., Farnworth, C. R., Stirling, C., Thierfelder, C., Mupangwa, W., & Nyagumbo, I. (2019). Güney Afrika'da iklim-akıllı tarım seçeneklerinin maliyet-fayda analizi: Cinsiyet ve teknolojinin dengelenmesi. *Ecological Economics*, 163(May), 126-137.
<https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2019.05.013>
- Natai, S., Tumbo, M., Masiko, W., & Mahoo, H. (2019). *Tanzanya'nın kadın parlamenterleri iklim adaptasyonunda toplumsal cinsiyeti ana akımlaştıracak*. CCAFS Blog.
<https://ccafs.cgiar.org/news/tanzanias-female-parliamentarians-mainstream-gender-iklim-adaptasyonu>
- Nelson, S., & Huyer, S. (2016). *İklim-Akıllı Tarıma Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Yaklaşım: Uygulayıcılar için kanıtlar ve rehberlik*.
- Nelson, V., & Stathers, T. (2009). Dayanıklılık, güç, kültür ve iklim: yarı kurak Tanzanya'dan bir vaka çalışması ve yeni araştırma yönleri. *Gender & Development*, 17(1), 81-94.
<https://doi.org/10.1080/13552070802696946>
- Partey, S. T., Dakorah, A. D., Zougmore, R. B., Ouédraogo, M., Nyasimi, M., Nikoi, G. K., & Huyer, S. (2020). Toplumsal cinsiyet ve iklim riski yönetimi: Gana'da iklim bilgisi kullanımına ilişkin kanıtlar. *Climatic Change*, 158(1), 61-75. <https://doi.org/10.1007/s10584-018-2239-6>
- Perez, C., Jones, E. M., Kristjanson, P., Cramer, L., Thornton, P. K., F?rch, W., & Barahona, . (2015). Afrika'da çiftçi hane halkları ve topluluklar değişen iklime ne kadar dirençli? Cinsiyet temelli bir bakış açısı. *Global Environmental Change*, 34, 95-107.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2015.06.003>
- Rao, A., & Kelleher, D. (2005). Toplumsal cinsiyet anaakımlaştırmasından sonra hayat var mı? *Gender & Development*, 13(2), 57-69. <https://doi.org/10.1080/13552070512331332287>

- Rengalakshmi, R., Manjula, M., & Devaraj, M. (2018). İklim Bilgi İletişiminin Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Hale Getirilmesi: Tamil Nadu'dan Dersler. *Economic and Political Weekly*, 53(17), 87-96. <https://www.epw.in/journal/2018/17/review-womens-studies/making-climate-information-communication-gender-sensitive.html>
- Simelton, E., Le, T., Coulier, M., Duong, M., & Le, D. (2018). Entegre ve Tarımsal Ormancılık Sistemleri için Katılımcı Tarımsal İklim Danışmanlığı Geliştirilmesi. R. Mulia & E. Simelton (Eds.), *Towards Low-Emissions Landscapes in Viet Nam* (pp. 129-144) içinde. ICRAF.
- Tall, A., Kristjanson, P., Chaudhury, M., & Mckune, S. (2014). *Bilgiyi kim alıyor? Çiftçilere yönelik iklim hizmetlerinin tasarımında toplumsal cinsiyet, güç ve eşitlik* konuları (Sayı 89). CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Programı.
- Twyman J, Muriel J, Clavijo M. 2016. Reporte Encuesta de Género: Cauca, Kolombiya. CCAFS Raporu. Copenhagen, Danimarka: Programa de investigación de CGIAR en Cambio Climático, Agricultura y Seguridad Alimentaria (CCAFS). <https://ccafs.cgiar.org/es/resources/publications/report-encuesta-de-genero-cauca-colombia#.W0tZdY61ue4>
- Twyman, J., Green, M., Bernier, Q., Kristjanson, P., Russo, S., Tall, A., Ampaire, E., Nyasimi, M., Mango, J., McKune, S., Mwongera, C., & Ndourba, Y. (2014). *Afrika'da adaptasyon eylemleri: cinsiyetin önemli olduğuna dair kanıtlar*. (Sayı 83). CGIAR İklim Değişikliği, Tarım ve Gıda Güvenliği Programı. <https://cgspace.cgiar.org/bitstream/handle/10568/51391/WP83.pdf>
- Dünya Bankası. (2013). *Kapsayıcılık Önemlidir: Paylaşılan Refah için Temel*. Dünya Bankası. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-0010-8>